

INTRONIZACJA JEZUSA KRÓLA W PIŚMIE ŚWIĘTYM

Pan Jezus powiedział do **Rozalii Celakówny**: *Intronizacja w Polsce musi być przeprowadzona!... Ostoją się tylko te państwa, w których będzie Chrystus królował. Jeśli chcecie ratować świat, trzeba przeprowadzić Intronizację we wszystkich państwach i narodach na całym świecie! Tu i jedynie tu jest ratunek!*

W dokładnie tym samym czasie papież **Pius XII** wołał z watykańskiej stolicy: *Głównym złem, z powodu którego świat współczesny popadł w duchowe i moralne bankructwo oraz ruinę, jest niegodziwe i zaiste zbrodnicze usiłowanie, by pozbawić Chrystusa Jego Królewskiej władzy... Ratunek i zbawienie dla współczesnego człowieka znajduje się tylko w czci Chrystusa jako Króla!*

Oba te głosy są jakby przedłużeniem biblijnego wołania **św. Pawła**: *Trzeba bowiem, ażeby królował, aż położy wszystkich nieprzyjaciół pod swoje stopy!* (1 Kor 15,25).

Co to oznacza? Czy Bóg jest Królem? Czy to nie przestarzałe? Czym jest Intronizacja? Dlaczego jest taka ważna? Jaka jest w tym rola Polski?

Na te i inne pytania będziemy stopniowo odpowiadać w tym dziele. W tym momencie chciałbym Ci ukazać, jak prawda o Bogu Królu i o Jezusie Mesjaszu-Królu ukazana jest w Piśmie Świętym.

Pismo Święte ukazuje nam relację pomiędzy Bogiem a Jego stworzeniem – człowiekiem w taki sposób, że **Bóg jest dla człowieka Królem**. Powołaniem człowieka i gwarancją jego szczęścia jest uznanie Bożego panowania i podporządkowanie się pod Boże Prawo Miłości. Pismo Święte, budząc w nas tę świadomość, nawołuje, aby przyjąć Boga jako Króla do całego swego życia, zarówno indywidualnego jak, i społecznego, a więc aby dokonać w swoim sercu i swoim środowisku Intronizacji Boga (Jezusa), zaprowadzając wokół siebie Królestwo Boże.

Boże królowanie obejmuje całą panoramę dziejów: od stworzenia świata aż po czasy eschatologiczne w sensie ścisłym, w których się najpełniej objawi. Między tymi wydarzeniami rozciąga się wielka historia zbawienia człowieka, którą, według Biblii, charakteryzuje jedno znamię: walka o to, czy Panem – w całym tego słowa znaczeniu, a więc Królem – człowieka stanie się Bóg, czy Jego przeciwnik, szatan. Obiektywny wynik tej walki jest już przesądzony – na końcu zakróluj Bóg, niszcząc definitywnie w ostatniej walce potęgę szatana. Niewiadomym jedynie pozostaje kwestia zwycięstwa czy przegranej w stosunku do ziemi i każdego człowieka. W naszych czasach walka ta zmierza ku swemu apogeum. Słowo Boże daje nam moc do jednoznacznego opowiedzenia się po stronie Boga Króla. W tym celu objawia nam królewską godność Boga w stosunku do człowieka i wzywa do wyznania tej prawdy słowem, czynem i życiem.

Prawda o Bogu, który jest Królem należy do podstawowych prawd Pisma Świętego. Idea Bożego królowania nad światem, Izraelem w ST, Kościołem w NT i każdym człowiekiem przewija się jako kluczowa przez wszystkie stronicie Biblii – od opisu stworzenia świata, w którym Bóg jako Król, siedząc na tronie, stwarza świat przez swe słowo-rozkaz, aż po Księgę Apokalipsy ukazującą królowanie Boga i Baranka w Nowym Jeruzalem.

1. Stary Testament

Nie jest możliwym zrozumienie osoby i misji Jezusa Chrystusa bez odniesienia się do Starego Testamentu¹, podobnie jak nie da się zrozumieć ST bez odniesienia go do Chrystusa

---

W PRZYPISACH ODSYŁAM TYLKO DO WYBRANYCH PODSTAWOWYCH POZYCJI
NA DANY TEMAT, NIE ODNOTOWUJĄC OGROMNEJ LITERATURY PORUSZAJĄCEJ
TEMATYKĘ KRÓLOWANIA BOGA W BIBLIJ W SZERSZYM KONTEKŚCIE.

(zob. 2 Kor 3,14). Księgi ST przedstawiają nam objawioną wiarę starożytnego Izraela w jedyne Boga Jahwe. Bóg zechciał ukazać siebie: Kim jest i jaki jest.

Podstawowym wyznaniem wiary Izraela jest twierdzenie, że **Bóg jest jeden i że jest On Królem tego narodu i całego świata**². Wiara w królewskie panowanie Boga jest protonem i eschatonem Izraela, tzn. jego początkiem i końcem, tworzy go i stanowi jego cel i wypełnienie³. Należała ona do pierwotnej religii Izraela i jest tak stara, jak idea przymierza⁴. **Przymierze** bowiem jest zasadniczo przymierzem królewskim. Bo oto król, i zawsze ten potężniejszy, proponował przymierze poddanym. Wiemy, że przymierze Boga z Izraelem co do formy przypominało przymierze wasalskie Hetytów, gdzie król proponował przymierze wasalom⁵. I taki charakter miało przymierze z Noem, Abrahamem i to zasadnicze: przymierze mojżeszowe na Synaju. Bóg, zawierając przymierze z ludem Izraela na świętej górze, mówi: *Wy będziecie Mi królestwem kapłanów i ludem świętym* (Wj 19,6). Izrael pod Synajem staje się ziemskim królestwem Boga Króla⁶. E. Zawiszewski powie: „Zasadniczą myślą i treścią Przymierza jest teokracja, tzn., że Bóg sam jest najwyższym prawodawcą, sędzią i Królem Izraela”⁷.

---

¹ Papieska Komisja Biblijna, *Naród żydowski i jego Święte Pisma w Biblii chrześcijańskiej*, nr 84; Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym *Dei Verbum*, nry 12 i 16; Katechizm Kościoła Katolickiego, nry 111n i 128-130.

² Zob. O. EISSFELDT, *Jahwe als König*, ZAW 46 (1928) = tenże, *Kleine Schriften zum AT*, Berlin 1969; J. BRIGHT, *The Kingdom of God in the Bible and Church*, London 1955.

³ Temat ten rozwija M. BUBER, *Das Königtum Gottes*, München 1964 (tłum.: *Kingship of God*, London 1967). Zob. też R. SCHNACKENBURG, *Gottes Herrschaft und Reich. Eine biblisch-theologische Studie*, Freiburg 1963; J. COPPENS, *La Royauté, le Règne et le Royaume de Dieu, cadre de la Relève apocalyptique*, Louvain 1979.

⁴ Tak m.in. M. Buber, A. Soggin, M. Weinfeld, R. Schackenburg, J.P.M. van der Ploeg, M. Uglorz; a w Polsce K. Banek, M. Mikołajczak.

⁵ S. ŁACH, *Księga Wyjścia. Wstęp, przekład z oryginału, komentarz, ekskursy*, Lublin 1961; W. MORAN, *De Foederis Mosaici Traditione*, VD 40 (1962); T. BRZEGOWY, *Idea Jahwe Króla w Izraelu*, w: „Miasto Boże” w *Psalmach*, Kraków 1989.

⁶ M. FILIPIAK, *Powołanie ludu Bożego (Wj 19,5-6)*, RBL 29 (1976); J. SZLAGA, *Jahwe buduje Królestwo na Syjonie*, w: *Materiały pomocnicze do wykładów z biblistyki*, t. II, red. S. Łach, M. Filipiak, Lublin 1977, s. 139; G. STEINS, *Priesterherrschaft. Zur interpretation von Ex 19,6*, BZ 45 (2001).

⁷ E. ZAWISZEWSKI, *Historia zbawienia*, Pelplin 1993, s. 16.

Prawda o tym, że Bóg jest Królem zawarta jest już w najstarszych tekstach Pisma Świętego⁸. W starożytnej pieśni zwycięstwa po wyjściu z Egiptu i przejściu przez Morze Trzciny (inni: Czerwone) słyszymy finalny okrzyk: *Jahwe jest Królem na zawsze, na wieki!* (Wj 15,18; por. Ap 15,3)⁹, a w słynnej wyroczni Balaama, proroka z okresu wędrówki Izraela przez pustynię (XIII w.) czytamy: *Ja nie dostrzegam grzechu u Jakuba, ni w Izraelu nie widzę ja złości. Jahwe, ich Bóg, jest z nimi, wznoszą Mu okrzyk jako Królowi* (Lb 23,21). Do tego dochodzą inne starożytne teksty o Jahwe – Królu Izraela, jak: Pwt 33,5; 1 Sm 8,7; 12,12; Sdz 8,23. To, że wiara Izraela w Boga jako Króla stała u podłoża jahwizmu potwierdzają także starożytne imiona, jak: Elimelek (tzn. mój Bóg [jest] Królem), Malkiel (tzn. mój Król [jest] Bogiem), Melchizedek (tzn. moim Królem [jest] Sprawiedliwy [czyli Bóg]), Abimelek¹⁰ (tzn. Król [czyli Bóg] [jest] moim Ojcem), czy też samo imię **Izrael** (ji-srā-ēl), które pochodzi najprawdopodobniej od rzeczownika *sar* (książe, władca) i oznacza: *Bóg panuje, króluje* lub optatycznie: *oby Bóg królował*¹¹. Tak więc w samym imieniu (które, jak wiemy, wyrażało dla semitów istotę i najgłębszą prawdę o nazwanej rzeczy) Izrael wyrażał wiarę w Boga, swego Króla. M. Mikołajczyk pisze: „Mamy całkowitą pewność, że idea Bożego królowania nad Izraelem jest wcześniejsza niż ich przybycie do ziemi kananejskiej. To, że Izrael już we

---

⁸ Zob. znakomite studium J. GRAY'A, *The Biblical Doctrin of the Reign of God*, Edingburg 1979; tenże, *The Hebrew Conception of the Kingship of God. Its Origin and Development*, VT 6 (1956). Zob. też A. SOGGIN, מלך – König, THAT, Bd. I; H.G. JEFFERSON, *Psalms 93*, JBL (1952); J. COPPENS, *La date des Psaumes de l'intronisation de Yahvé*, ETHL 43 (1967); V.G. SMITT, *The Concept of God. God as King in the Near East and in the Bible*, Trinity Journal 3 (1982).

⁹ Okrzyk ten podsumowuje i streszcza całą treść pieśni; na ten temat zob. H. SCHMIDT, *Das Meerlied*, ZAW 49 (1931); J.D.W. WATS, *The Song of the Sea – Ex 15*, VT 7 (1957); N. LOHFINK, *De Moysis epinicio (Ex 15,1-18)*, VD 41 (1963); É. LEVINE, *A Study of Exodus 15*; Bib 54 (1973); E. ZENGER, *Tradition und Interpretation in Ex 15,1-21*; VTS 32 (1981); M. HOWELL, *Exodus 15,1-18. A Poetic Analysis*, ETHL 65 (1989); M. BRENNER, *The Song of the Sea of Ex 15,1-21*; Berlin-New York 1991; B. GOSSE, *Le texte d'Exode 15,1-21 dans la redaction biblique*, BZ 37 (1993); R.J. TOURNAY, *Le chant de victoire d'Exode 15*, RB 102 (1995); G. FISCHER, *Das Schilfmeerlied Exodus 15*, Bib 77 (1996); D.J. HUMAN, *Exodus 15,1-21*, Old Testament Essays 14 (2001); M.S. SMITH, *The Poetics of Exodus 15 and Its Position in the Book*, w: *Imagery and Imagination in Biblical Literature*, ed. L. Boadt i in., Washington 2001.

¹⁰ Starożytność tego imienia potwierdza skostniała forma końcówki dawnej deklinacji, która zanikła w hebrajskim, natomiast w imieniu Melchizedek *hireq compaginis* (i) jest pozostałością skostniałego sufiksu zaimkowego (zob. W. TYLOCH, *Gramatyka języka hebrajskiego*, Warszawa 1985, ss. 128 i 129).

¹¹ Egzegeci są zgodni, że biblijne tłumaczenie tego imienia, jako „walczył z Bogiem” (Rdz 32,29) należy do często spotykanego w Biblii tłumaczenia etiologicznego, ludowego. *De facto* w imionach teoforycznych Bóg występuje zawsze jako podmiot wyrażenia.

wczesnym okresie swego istnienia postrzegał Boga jako Króla nie ulega żadnej wątpliwości”¹². Ciekawe, że Izrael czci Boga jako Króla już w swym okresie przedmonarchicznym, kiedy nie posiada jeszcze tej instytucji w organizacji społecznej.

Królowanie Boga nad Izraelem rozwinęło się historycznie przede wszystkim przy wybraniu i prowadzeniu Izraela przez Boga, zaś refleksja teologiczna nad tym wydarzeniem powstała dopiero na przestrzeni starotestamentalnej historii ludu wybranego.

Już pierwsza stronica Biblii, a na niej poemat o stworzeniu świata (Rdz 1), ukazuje Boga jako Króla¹³. Stwórca ukazany jest w obrazie Króla, który zasiadając na tronie władcym słowem rozkazuje, a wszystko jest mu idealnie posłuszne: każde *Niech powstanie...* kończy się lapidarnym, ale jakże wymownym *i stało się tak*. Człowiek wyróżniony z całego wszechświata, zostaje stworzony gestem nie rozkazu, ale jakby kontemplacji: *Uczyńmy człowieka...* (Rdz 1,26). Co oznacza: *na Nasz obraz i podobnego Nam*, tłumaczy dalsza część wersetu: *Niech panują... abyście panowali nad ziemią i czynili ją sobie poddaną* (Rdz 1,26-28). Człowiek, tak jak Bóg ma być królem stworzenia, w imieniu Boga Króla ma zarządzać ziemią. J. Synowiec powie: „W tej właśnie godności człowieka jako króla stworzenia pisarz biblijny widział jego podobieństwo do Boga jako Króla świata”¹⁴. Nasze podobieństwo do Boga – według Biblii – to nie „rozum i wolna wola” (jak wnioskowała scholastyka), ale to funkcja i godność panowania, bycia królem stworzenia. Stwierdza to także wiele innych tekstów Pisma Świętego. Mędrzec Syrach napisze: *Pan stworzył ludzi (’adam) z ziemi... oraz dał im władzę nad wszystkim, co jest na niej. Przyodział ich w moc podobną do swojej i uczynił ich na swój obraz. Uczynił ich groźnymi dla wszystkiego stworzenia, aby panowali nad zwierzętami i ptactwem* (Syr 17,1-4), a pseudo-Salomom powie: *Boże..., któryś wszystko uczynił swoim słowem i w Mądrości swojej stworzyłeś człowieka, by panował nad stworzeniami, co przez Ciebie się stały, by władał światem w świętości i sprawiedliwości* (Mdr 9,1-3; zob. też takie teksty, jak Rdz 9,6n; Ps 8). To właśnie królowanie jest według Biblii istotą podobieństwa człowieka do Boga¹⁵, co uwidacznia starotestamentową prawdę o Bogu jako Królu. Prawdę o upodobnieniu

---

¹² M. MIKOŁAJCZAK, *Królowanie Boga na ziemi*, HW 9 (1998), s. 11; tenże, *Historyczne królowanie Boga w Izraelu*, Ateneum Kapłańskie 132 (1999) z. 2.

¹³ Zob. np. C. WESTERMANN, *Genesis*, Neukirchen-Vluyn 1967; W. WIFALL, *God's Accession Year According to P*, Bib 62 (1981).

¹⁴ J.S. SYNOWIEC, *Jak rozumieć Heksameron?*, CT 52 (1982).

¹⁵ Na ten temat zob. m.in. JAN PAWEŁ II, Encyklika o pracy ludzkiej *Laborem exercens*, nr 4; L. KOEHLER, *Die Grundstelle der Imago-Dei-Lehre. Gen 1,26; ThZ 4* (1948); A. HERTZ i in., *Gottesreich und*

człowieka do Boga właśnie w funkcji króla – podejmie i dopełni NT, mówiąc o współkrólowaniu zbawionych z Chrystusem Alfą i Omega (zob. Mt 19,28; Łk 22,29-30; Ap 3,21; 5,10; 20,4.6; 22,5)¹⁶. Człowiek jest przeznaczony do uczestnictwa w naturze Bożej, czyli do królowania z Nim, czego przepięknym przykładem jest Maryja, Matka Jezusa, Królowa Nieba i Ziemi (zob. niżej).

Psalmy, które jedni nazywają streszczeniem całego ST, inni sercem Biblii, są wyrazem najgłębszej wiary ludu Bożego ST. Powstawały na przestrzeni ośmiu wieków, obejmują zatem główny okres życia i rozwoju starożytnego Izraela. Są one nie tylko wyrazem indywidualnej modlitwy czy refleksji, lecz używane były w liturgii: w kulcie świątynnym, synagogałnym i domowym. Są więc Psalmy wykładnią wiary biblijnego Izraela.

I okazuje się, że prawda o królewskiej godności Boga jest tak ważna w psalmach, że poświęcone jej są całe psalmy i grupy psalmów¹⁷. Wyznanie, że Bóg jest Królem, emanuje wielką radością i pewnością Bożej opieki:

Niech się Izrael cieszy swym Stwórcą,

Niech synowie Syjonu radują się swym Królem! (Ps 149,2);

Rzeczywiście Jahwe jest naszą tarczą,

Święty Izraela jest naprawdę naszym Królem! (Ps 89,19)¹⁸;

Menschenreich, Regensburg 1971; J. CHMIEL, *Człowiek obrazem Boga*, Znak 29 (1977); J. SCHARBERT, *Genesis 1-11*, Würzburg 1983; M. HUTTER, *Adam als Gärtner und König*, BZ 30 (1986); O.H. Stech, *Dominium terre*, w: *Religiöse Wahrnehmung der Welt*, hg. F. Stolz, Zürich 1988; J. VAN SETERS, *The Creation of Man and Creation of King*, ZAW 101 (1989); R. SCHENK, *Człowiek koroną stworzenia*, Com 12 (1992); J. SUCHY, *Czyńcie sobie ziemię poddaną, panujcie nad zwierzetami*, ZN KUL 36 (1993); U. RÜTERSWORDEN, *Dominium Terrae. Studien zur Genese einer alttestamentlichen Vorstellung*, Berlin-New York 1993; R.J. CLIFFORD, *Creation Accounts in the Ancient Near East and in the Bible*, Washington 1994; W. VOGELI, *The Human Person in the Image of God (Gen 1,26)*, Science et Esprit 46 (1994); J.S. SYNOWIEC, *Początki świata i ludzkości wg Księgi Rodzaju*, Kraków 2000; *Katolicki komentarz biblijny*, (tłum. z: *The New Jerome Biblical Commentary*, red. R.E. Brown i in., Prentice Hall 1990), red. wyd. polskiego W. Chrostowski, Warszawa 2001.

¹⁶ W. BRUEGGERMANN, *From Dust to Kingship*, ZAW 84 (1972).

¹⁷ Zob. A. RICCIARDI, *El Regno de Dios en la oración litúrgica judía*, RBib 48 (1986); J. JEREMIAS, *Das Königtum Gottes in den Psalmen. Israels Begegnung in den Jahwe-König Psalmen*, Göttingen 1987; B. JANOWSKI, *Das Königtum Gottes in den Psalmen. Bemerkungen zu einem neuen Gesamtentwurf*, ZThK 86 (1989).

¹⁸ Poprawione tłumaczenie Biblii Tysiąclecia za: *Katolicki komentarz biblijny*, jw., s. 507. Tak tłumaczą też m.in.: The Anchor Bible: *Truly Yahweh is our Suzerain, the Holy One of Israel our King (Psalms*, vol. XVII, s. 309), AV (Authorized Version), KJV (King James Version), WEB (Webster Bible), RWB (Revised Webster

Już nie widać naszych znaków i nie ma proroka, a między nami nie ma, kto by wiedział, jak długo, jak długo, Boże, będzie uragał nieprzyjaciel? Bóg jednak od początku jest moim Królem, który na ziemi sprawia ocalenie (Ps 74,9.12), a także uwielbieniem, bojaźnią Bożą i fascynacją:

Pan zasiadł na tronie nad potopem, pan zasiada jako Król na wieki! (Ps 29,10); *Bramy, podnieście swe szczyty i unieście się prastare podwoje, aby mógł wkroczyć Król chwały!* «*Któż jest tym Królem chwały?*» «*Pan, dzielny i potężny, Pan potężny w boju*». *Bramy, podnieście swe szczyty i unieście się prastare podwoje, aby mógł wkroczyć Król chwały!* «*Któż jest tym Królem chwały?*» «*To Pan Zastępów: On sam Królem chwały*» (Ps 24,7-10);

Boże, widać Twoje wejście, wejście Boga mego, Króla mego do świątyni. Śpiewacy idą przodem, na końcu harfiarze, w środku dziewczęta uderzają w bębenki (Ps 68,25)¹⁹.

Dwa ostatnie zacytowane psalmy służyły w procesji z Arką Przymierza do świątyni na uroczystość Intronizacji JHWH (zob. poniżej). Arka Przymierza była postrzegana przez Izraelitów właśnie jako **tron Boga Króla**, na której Niewidzialny zasiadał²⁰. Skrzydła cherubów, będących na Arce, układały się na kształt tronu dla JHWH Króla; por. np. częsty zwrot w odniesieniu do JHWH: *jôšēb hakk^crûbîm* (*tronujący*²¹ *na cherubach*, czyli na Arce

---

Bible, 1995), LXE (LXX English Translation), BBE (The Bible in Basic English), NAB (New American Bible), YLT (Young's Literal Translation) i in; tak też: K. ROMANIUK (*Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Warszawsko-Praska*, Warszawa 1997), S. ŁACH (*Psalmy. Wstęp, przekład z oryginału, komentarz liturgiczny*, Poznań 1986; tenże, *Ps 89. Cierpiący przodkowie Mesjasza*, w: *Materiały pomocnicze do wykładów z biblistyki*, t. I, red. S. Łach, M. Filipiak, Lublin 1975), J. KRUSZYŃSKI (*Księga Psalmów. Przekład z oryginału hebrajskiego, komentarz*, Lublin 1936). Takie tłumaczenie i jego uzasadnienie zob. np. A.R. JOHNSON, *Sacral Kingship in Ancient Israel*, London 1967 (s. 100, n. 31); O. EISSFELDT, *Psalm 80 und 89*, w: tenże, *Kleine Schriften zum AT*, Berlin 1969 (s. 58, n. 1).

¹⁹ Por. też Ps 10,16; 11,4; 22,29; 48,2n; 55,20; 59,14; 60,9; 103,19; 108,9; 136,2n; 146,10.

²⁰ T. BRZEGOWY, *Tron Jahwe Króla na Syjonie*, w: *Miasto Boże*, jw.; H. SCHMIDT, *Keruben thron und Lade*, w: *Festschrift Gunkel*, 1923; W.F. ALBRIGHT, *From the Stone Age to Christianity*, Baltimore 1940; M. HARAN, *The Ark and the Cherubim. Their Symbolic Significance in Biblical Ritual*, IEJ 9 (1959); J. SCHREINER, *Sion-Jerusalem, Jahwes Königssitz*, München 1963; J. DUS, *Die Thron- und Bundeslage*, ThZ 20 (1964); J. DE FRAINE, *La royauté de Yahvé dans les textes concernant l'Arche*, VTS 15 (1966); M. PETER, *Arka Przymierza*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. I; J. SYNOWIEC, *Jerozolima stolicą uniwersalnego Królestwa Jahwe*, w: *Królestwo Boże w Piśmie Świętym*, red. S. Łach, M. Filipiak, Lublin 1976; A. JANKOWSKI, *Biblijna teologia Przymierza*, Katowice 1985.

²¹ Hebrajski czasownik *jāšab* oznacza dosłownie: „tronuje, zasiada na tronie, siedzi”, a dopiero wtórnie – „mieszka, pozostaje”. Język polski nie posiadając adekwatnego czasownika, termin ten oddaje przez: „zasiada,

Przymierza)²². Dla Izraelitów najważniejsza była nie sama zawartość Arki, ale miejsce ponad nią, nad przeblagalnią, pomiędzy dwoma cherubinami, gdyż tam zasiadał i stamtąd przemawiał JHWH: *Gdy Mojżesz wchodził do Namiotu Spotkania, by rozmawiać z Nim, słyszał mówiący do niego głos znad przeblagalni, która była nad Arką Świadcstwa, pomiędzy dwoma cherubami. Tak mówił do niego* (Lb 7,89; tak też w Wj 25,21-22; 30,6; Kpł 16,2). A oto wizje Izajasza i Jozafata: *Ujrzałem Pana siedzącego na wysokim i wyniosłym tronie, a tren Jego szaty wypełniał świątynię* (zob. Iz 6,1-5); *Ujrzałem Pana siedzącego na swym tronie, a stały przy Nim po Jego prawej i po lewej stronie wszystkie zastępy niebieskie* (1 Krl 22,18n; zob. też Ez 1,26; Jr 3,16-17; Ez 43,7). Arka w Przybytku, a potem w Świątyni jerozolimskiej postrzegana była jako rzecz najświętsza, gdyż była tronem niewidzialnego Króla chwały.

Zgodni są też egzegeci, że występujące w psalmach, ale i często poza nimi, określenie Boga – **Pan Zastępów** (*JHWH S^ebā'ôt*) – bardzo blisko związane jest z teologią arki jako tronu (na której *JHWH S^ebā'ôt* zasiada, np. 2 Sm 6,2; passim) i z teologią Boga jako Króla (zob. np. Ps 24,10; Iz 6,5; 24,23, gdzie „Król” i „Pan Zastępów” to wzajemne dookreślenia). Tytuł „Pan Zastępów [niebieskich]” uwydatniał bowiem dla starożytnego Izraela królewską władzę JHWH nad wszystkim potęgami duchowymi (aniołami) i kosmicznymi (gwiazdami)²³.

Psalmista często zwraca się w modlitwie do Boga, jako do swego Króla: *Usłysz, Panie, moje słowa, zwróć na mój język uwagę; natęż słuch na głos mojej modlitwy, mój Królu i Boże!* (Ps 5,2n); *Ty, o mój Boże, jesteś moim Królem, który Jakubowi zapewniałeś ocalenie* (Ps 44,5; zob. też Ps 9,5.8; 45,7; 67,5; 84,4; 102,13) oraz wielbi Jego wspaniałe Królestwo: *Chcę Cię wywyższać, Boże mój i Królu i błogosławić imię Twe na zawsze i na wieki. Niechaj Cię wielbią, Panie, wszystkie Twoje dzieła i święci Twoi niech Cię błogosławią! Niech mówią o chwale Twojego królestwa i niech głoszą Twoją potęgę, aby oznajmić synom ludzkim Twoją potęgę i wspaniałość chwały Twojego królestwa. Królestwo Twoje królestwem wszystkich wieków. Twoje panowanie trwa przez wszystkie pokolenia* (Ps 149,1.10-13; zob. też Ps 22,28-31).

---

spoczywa, przebywa, mieszka”. Tłumaczenia te, choć poprawne, gubią ważny aspekt terminu – królewskie zasiadanie na tronie (czasownik często odnoszony do Boga); zob. *The Dictionary of Classical Hebrew*, ed. D.J.A. CLINES, vol. IV, 1998, ss. 317-329 (szczeg. 317n).

²² 1 Sm 4,4; 2 Sm 6,2; 22,11; 1 Krl 19,5; 1 Krn 13,6; Iz 37,16; Ps 18,11; 80,2; 99,1; passim.

²³ Zob. np. O. EISFELDT, *Jahwä Zebaoth*, w: *Miscellanea Academica Berolinensia*, 1950; J.P. ROSS, *Yahweh Seba'ot in Samuel and Psalms*, VT 17 (1967).

Jest także w Psalterzu szczególna grupa psalmów w całości poświęconych uwielbieniu JHWH Króla. Przytoczmy jeden z nich:

*Wszystkie narody, klaskajcie w dłonie,
wykrzykujcie Bogu radosnym głosem,
bo Pan, najwyższy, straszliwy,
jest wielkim Królem nad całą ziemią.
Wstępuje Bóg wśród radosnych okrzyków,
Pan przy dźwięku trąby.
Śpiewajcie naszemu Bogu, śpiewajcie,
śpiewajcie naszemu Królowi, śpiewajcie,
gdyż Bóg jest Królem całej ziemi,
hymn zaśpiewajcie!
Bóg króluje nad narodami,
Bóg zasiada na swym świętym tronie (Ps 47,1-3.6-9)*

Jest to grupa tzw. **psalmów intronizacyjnych**, do których zalicza się Ps 47; 93; 96; 97; 98 i 99²⁴. Niektórzy uczeni zaliczają tu także Ps 24²⁵; 29²⁶; 65²⁷; 74,12-18²⁸; 89,5-19²⁹;

---

²⁴ H. GUNKEL jako pierwszy wyodrębnił grupę (sześciu) psalmów intronizacyjnych i nazwał je „Lieder von Jahwes Thronbesteigung” (*Einleitung in die Psalmen*, Göttingen 1933, ²1966). S. MOWINCKEL, drugi ojciec badań nad Psalmami, który rozwinął i uzupełnił badania Gunkela, dopatrywał się w Psalterzu niemal czterdziestu psalmów związanych z, bądź bezpośrednio ułożonych na uroczystość Intronizacji JHWH (*Psalmenstudien*, t. I-VI, Kristiana 1921-24 i *The Psalms in Israel's Worship*, t. I-II, tłum. D.R.A.P. Tomas, Oxford 1962).

Zob. też W.S. MCCULLOUGH, *The „Enthronement of Yahweh” Psalms*, London 1956; D. MICHEL, *Studien zu den sogenannten Thronbesteigungpsalmen*, VT 6 (1956); J. MORGENSTERN, *The Cultic Setting of the Enthronement Psalms*, HUCA 35 (1964); J. COPPENS, *Les Psaumes de l'intronisation de Yahvé*, ETHL 42 (1966); tenże, *La date des Psaumes de l'intronisation de Yahvé*, ETHL 43 (1967); E. ZENGER, *Das Weltkönigtum des Gottes Israel (Ps 96-100)*, w: *Der Gott Israels und die Völker*, hg. N. Lohfink i in., Stuttgart 1994; D.M. HOWARD, *The structure of Psalms 93-100*, Winona Lake 1997; E.S. GERSTENBERGER, *World Domination in Yahweh Kingship Psalms*, HBT 23 (2001). Nt. poszczególnych psalmów intronizacyjnych zob. **Ps 47**: J. MUILENBURG, *Psalm 47*, JBL 63 (1944); A. CAQUOT, *Le Psaume 47 et la royauté de Yahvé*, Revue d'Histoire et de Philosophie Religieuses 39 (1959); J. SCHAPER, *Psalm 47 und sein „Sitz im Leben”*, ZAW 106 (1994); **Ps 93**: H.G. JEFFERSON, *Psalm 93*, JBL (1952); H. DUESBERG, *Le Psaume pascal des Laudes*, BVC 13 (1956) – tu Ps 93; P. AUFFRET, *Yahve Regne. Etude Structurelle du Psaume 93*, ZAW 103 (1991); **Ps 96**: **Ps 97**: **Ps 98**: P. BRIKS, *Struktura Ps 98 jako czynnik podkreślający jego teologiczną wymowę*, CT 68 (1998); **Ps 99**: R.

95³⁰; 145³¹; 146; 149³² i czasem jeszcze inne psalmy³³. Charakteryzują się one niezwykle radością i podniosłym, bardzo uroczystym klimatem, oraz tym, że w formule wyznania wiary zawierają prawdę, iż Bóg jest Królem (np. Ps 95,3)³⁴. Formuła יהוה מלך (JHWH mālāk), występująca w tych psalmach (Ps 47,9; 93,1; 96,10; 97,1; 99,1; por. też Iz 24,23; 52,7, Mi

---

SCORALICK, *Trishagion und Gottesherrschaft. Psalm 99 als Neuinterpretation von Tora und Propheten*, Stuttgart 1989 (z bibliogr.); też J.H. EATON, *Proposals in Psalms 99 and 119*, VT 18 (1968).

²⁵ E. PODECHARD, *Psaume 24,7-10*, w: *Mémorial Lagrange*, Paris 1940; V.V. HUESO, *El Salmo 24*, *Estudios Bíblicos* 22 (1963); J. ŁACH, *Ps 24*, w: *Biblia – Księga życia ludu Bożego*, red. S. Łach i in., Lublin 1980; A. COOPER, *Ps 24,7-10. Mythology and Exegesis*, JBL 102 (1983) – z bogatą bibliografią na ten temat; A. TRONINA, *Pierwszego dnia po szabacie. Ps 24*, RBL 37 (1984).

²⁶ Zob. J.L. CUNCHILLOS, *Estudio del Salmo 29*, Valencia 1976; O. LORETZ, *Psalm 29. Kanaanäische El- und Baaltraditionen in jüdischer Sicht*, Altenberge 1984 (obie z bogatą bibliografią wcześniejszych monografii nt. Ps 29). Ponadto zob. E. VOGT, *Der Aufbau von Ps 29*, Bib 41 (1960); B. MARGULIS, *The Canaanite Origin of Psalm 29 Reconsidered*, Bib 51 (1970); E. EHRLICH, *Stan badań nad Ps 29*, RBL 27 (1974); S. ŁACH, *Egzemplifikacja ważniejszych gatunków literackich w psalmach* (tu Ps 29 i 74), w: *Materiały pomocnicze do wykl. z biblistyki*, t. III, red. S. Łach, M. Filipiak, Lublin 1979; C. KLOSS, *Yahwe's Combat with the Sea*, Leiden 1986; A. MALAMAT, *The Amorite Background of Psalm 29*, ZAW 100 (1988) Suppl.; A. TRONINA, *Kananejskie tło Psalmu 29*, RTK 36 (1989); A. WAGNER, *Ist Ps 29 die Bearbeitung eines Baal-Hymnus?*, Bib 77 (1996).

²⁷ S. ŁACH, *Ps 65. Należy wielbić Boga za Jego łaski*, w: *Materiały pomocnicze do wykl. z biblistyki*, jw.

²⁸ S. ŁACH, *Egzemplifikacja ważniejszych gatunków literackich w psalmach* (tu Ps 29 i 74), jw.; P. AUFFRET, *Essai sur la structure littéraire du Psaume 74*, VT 33 (1983); J.A. EMERTON, *Spring and Torrent in Ps 74,15*, VTS 15 (1996) – tu o całym fragmencie 74,12-15.

²⁹ G.W. AHLSTRÖM, *Psalm 89. Eine Liturgie aus dem Ritual des Leidenden Königs*, Lund 1959 (rec. JBL 1960); J.M. WARD, *The Literary Form and Liturgical Background of Ps 89*, VT 11 (1961); O. EISSFELDT, *Psalm 80 und 89*, jw.; E. LIPiŃSKI, *Le poème royal du Ps 89*, Bib 49 (1968); J.B. DUMORTIER, *Un rituel d'intronisation. Le Ps 89,2-38*, VT 22 (1972); T. VEIJOLA, *Davidverheissung und Staatsvertrag. Psalm 89*, ZAW 95 (1983); B. GOSSE, *Le livre d'Isaïe et le Psautier*, ZAW 115 (2003) – tu Ps 74 i 89.

³⁰ Zob. J. BRINKTRINE, *Dominus regnavit a lingo*, BZ 10 (1966); G.H. DAVIES, *Psalm 95*, ZAW 85 (1973); C.B. RIDING, *Psalm 95,1-7c as a Large Chiasm*, ZAW 88 (1976); G. WITASZEK, *Teologia odpoczynku w Psalmie 95*, RT 43 (1996); J.S. FODOR, *Psalm 95 und die verwandten Psalmen 81 und 50. Eine exegetische Studie*, Hamburg 1999; W.D. TUCKER, *Psalm 95. Text, Context, and Intertext*, Bib 81 (2000).

³¹ L.J. LIEBREICH, *Pss 34 and 145 in the Light of their Key-Words*, HUCA 27 (1956).

³² A.J. OLÓW, *Struktura i teologia Psalmu 149*, *Studia Teologiczne* 3 (1985); R.J. TOURNAY, *Le Psaume 149 et la „vegeance” des pauvres de YHWH*, RB 92 (1985); A.R. CRESKO, *Psalm 149. Poetry, Themes and Social Function*, Bib 67 (1986); W. PRINSLOO, *Psalm 149*, ZAW 109 (1997).

³³ Np. E. LIPiŃSKI, *L'hymne à Yahvé Roi ou Psaume 22,28-32*, Bib 50 (1969); O. KEEL-LEV, *Nochmals Psalm 22,28-32*, Bib 51 (1970).

³⁴ Zob. P.A.H. DE BOER, *„Vive le Roi!”*, VT 5 (1955).

4,7; Ps 146,10), a tłumaczona w Biblii Tysiąclecia jako „Pan króluje”, może być równie poprawnie (a według niektórych nawet stosowniej) pod względem gramatycznym tłumaczona jako „**Pan jest Królem**” lub „**To JHWH jest Królem**” (nie kto inny)³⁵.

Psalmy te były napisane (bądź przystosowane) na **uroczystość Intronizacji Jahwe**³⁶ i podczas niej śpiewane. Choć samo święto nie jest opisane w rytuale świąt w Biblii, to jednak nie ma wątpliwości, że istniała w Izraelu świąteczna celebracja Intronizacji Jahwe. Prawda o Bogu, który przez akt stworzenia, wybrania Izraela i uwolnienia go z niewoli stał się Królem tego narodu i świata, była głęboko przeżywana przez poszczególnego Izraelitę, jak i przez cały naród. I dlatego z pewnością była obecna w kulcie Izraela, o czym świadczy choćby tak znaczna liczba psalmów wyznających królewską godność Boga, ich kultowe piętno, czy mocne powiązanie wypowiedzi o królowaniu JHWH z Arką, ze Świątynią, z Syjonem³⁷.

Uczeni jedynie spierają się, czy celebracja ta istniała jako osobne święto (Intronizacji, Nowego Roku – *Neujahrsfest/New Year Festival*)³⁸, czy była rdzeniem Świąta Namiotów³⁹,

---

³⁵ Szerzej na ten temat zob. L. KÖHLER, *Jahwäh mālāk*, VT 3 (1953); J. RIDDERBOS, *Jahwah malak*, VT 4 (1954); A. KLAWEK, *Dominus Regnavit. Psalm 93*, RBL 15 (1962); E. LIPIŃSKI, *Yāhweh mālāk*, Bib 44 (1963); J.D.W. WATS, „*Yahweh Malak*” *Psalms*, TZ 21 (1965); A.G. GELSTON, *A note on יהוה מלך*, VT 16 (1966); M.J.H. ULRICHSEN, *JHWH malak. Einige sprachliche Beobachtungen*, VT 27 (1977); S. ŁACH, *JHWH malak w psalmach o królowaniu Boga*, RBL 33 (1980); B. GOSSE, *Les introductions des Psaumes 93 et 94*, ZAW 106 (1994); J.L. MAYS, *The Lord Reigns. A theological Handbook to the Psalms*, Louisville 1994 (tu: *Yhwh malak* – jako teologiczne centrum zbioru Psalmów).

³⁶ H.-J. KRAUS, *Die Königsherrschaft Gottes im AT*, Tübingen 1951; D. LYS, *De l'onction à l'intronisation royale*, *Etudes Théologiques et Religieuses* 29 (1954); E. LIPIŃSKI, *Les Psaumes du Règne. L'intronisation royale de Dieu*, *Assemblées du Seigneur* 9 (1964); J. MORGENSTERN, *The Cultic Setting of the “Enthronement Psalms”*, Jerusalem 1964; J.B. DUMORTIER, *Un rituel d'intronisation*, jw.; W. BRUEGGEMANN, *Kingship and Chaos*, CBQ 33 (1971); J. COPPENS, *La royauté de Yahvé dans le Psautier*, *ETHL* 53 (1977) i *ETHL* 54 (1978) – bardzo szerokie artykuły; P. WELTEN, *Königsherrschaft Jahwes und Thronbesteigung*, VT 32 (1982); H. KRUSE, *Psalm 132 and the Royal Zion Festival*, VT 33 (1983); N.H. SNAITH, *The Jewish New Year Festival. Its Origin and Development*, London: Society for Promoting Christian Knowledge 1947; T. BRZEGOWY, *Święto Intronizacji Jahwe*, w: „*Miasto Boże*” w *Psalmach*, jw.; B. JANOWSKI, *Thronbesteigungsfest im AT. Ein unveröffentlichtes Manuskript S. Mowinckels*, ZAW 105 (1993); A.R. PETERSEN, *The Royal God. Enthronement Festivals in Ancient Israel and Ugarit*, Sheffield 1998; J.J.M. ROBERTS, *The Enthronement of JHWH and Dawid*, CBQ 64 (2002). Temat szeroko rozwijany także w każdym większym komentarzu do psalmów oraz w artykułach encyklopedycznych nt. królowania Boga.

³⁷ Tak np. R.E. Murphy, H. Cazelles, T. Brzegowy.

³⁸ Tak np. S. Mowinckel, A.R. Johnson, S.H. Hooke, J.E. Pedersen, K.I.A. Engnel, N.H. Ridderbos, H. Schmidt, H. Cazelles – z zastrzeżeniem niepewności, H. Gross, J.H. Urlichsen, E. Lipiński, F. Willesen, M. Mikołajczak.

czy istniała jeszcze w innej formie (Królewskie Święto Syjonu⁴⁰; Święto Dedykacji Świątyni⁴¹; Święto Przymierza⁴²). Dla nas jest to o tyle ważne, że widzimy, iż **to, czego zażąda Pan Jezus od Polski** i innych narodów poprzez Rozalię Celakównę – a więc aby dokonały aktu Intronizacji Jezusa Króla – **jest głęboko zakorzenione już w objawieniu Starego Testamentu.**

Tymi, którzy mieli szczególnie głębokie doświadczenie i poznanie Boga byli w Izraelu **prorocy**. Im to Bóg szczególnie objawiał Siebie i Swą wolę w stosunku do narodu i świata.

Największy ze starotestamentalnych proroków, **Izajasz**, tak opisuje swe powołanie prorockie: *W roku śmierci króla Ozjasza ujrzałem Pana siedzącego na wysokim i wyniosłym tronie, a tren Jego szaty wypełniał świątynię. Serafimy stały ponad Nim; każdy z nich miał po sześć skrzydeł... I wołał jeden do drugiego: «Święty, Święty, Święty jest Pan Zastępów. Cała ziemia jest pełna Jego chwały». I powiedziałem: «Biada mi! Jestem zgubiony! Wszak jestem mężem o nieczystych wargach i mieszkam pośród ludu o nieczystych wargach, a oczy moje oglądały Króla, Pana Zastępów!»* (Iz 6,1-5; por. 1 Krl 22,19). Izajasz otrzymuje łaskę widzenia Boga – trzykroć świętego i pełnego majestatu Króla.

To właśnie ten prorok jako pierwszy zapowiada, że, finalnym, **ostatecznym etapem dziejów świata będzie przyjsie na sąd Boga jako Króla**, będzie objawienie się królewskiej chwały Boga wobec całego świata. Tak opisuje czasy eschatologiczne (ostateczne): *Oto Pan pustoszy ziemię, niszczy ją i burzy jej powierzchnię, a mieszkańców jej rozprasza. I będzie dotknięty jak lud, tak kapłan, jak sługa, tak jego pan, jak służąca, tak jej pani, jak nabywca, tak sprzedawca, jak dający pożyczkę, tak biorący ją... Księżyc się zarumieni, słońce się zawstydzi, bo zakróluje Pan Zastępów na górze Syjon i w Jeruzalem, wobec swych starców będzie uwielbiony* (Iz 24,1n. 23). I dalej woła: *Oczy twe ujrzą Króla w całej Jego krasie, zobaczą krainę bardzo rozległą. Oczy twe oglądać będą Jeruzalem, siedzibę*

---

³⁹ Zob. J.L. RUBENSTEIN, *Sukkot, the Enthronement festival and eschatology*, w: tenże, *Sukkot, eschatology and Zechariah 14*, RB 103 (1996).

⁴⁰ Tak: H.J. Kraus, G. von Rad, R.J. Porter, M. Manatti, K.H. Bernhardt, H. Kruse.

⁴¹ Tak: F. Baethgen, L. Jacques, T. Brzegowy.

⁴² Tak: A. Weiser, A. Gelin.

bezpieczną, namiot nieprzenośny... Albowiem Jahwe jest naszym sędzią, Jahwe naszym prawodawcą, Jahwe naszym Królem! On nas zbawi! (Iz 33,17.20.22)⁴³.

Także psalmy intronizacyjne, wyznające królewską władzę Boga i wolę poddania się pod tę władzę, mają wyraźne akcenty eschatologiczne, mówiąc o JHWH, *który nadchodzi, nadchodzi aby sądzić ziemię* (zob. Ps 96,11-13; 97,3-9; 98,7-9)⁴⁴.

To samo objawia nam Bóg w Księdze Apokalipsy. Losy świata i całej ludzkości zakończy objawienie się Boga Trójjedynego jako Króla wszechświata. Będzie to poprzedzone plagą kar i nieszczęść spadających na ludzi, którzy nie uznają panowania Bożego (Ap 8-11). Po długim opisie katastrof i nieszczęść zesłanych na ziemię, czytamy tam: *Siódmy anioł zatrąbił, a w niebie rozległy się donośne głosy mówiące: «Nastąpi nad światem królowanie Pana naszego i Jego Pomazańca, i będzie królować na wieki wieków!» A dwudziestu czterech Starców, zasiadających na tronach swych przed tronem Boga, padło na oblicza i oddało pokłon Bogu, mówiąc: «Dzięki czynimy Tobie, Panie, Boże wszechmogący, Który jesteś i Który byłeś, żeś objął wielką Twą władzę i zaczął królować»* (Ap 11,15-17). To samo mówi o dniu ostatnim sam Jezus, ukazując Siebie jako Króla chwały przychodzącego na sąd: *Gdy Syn Człowieczy przyjdzie w Swej chwale i wszyscy aniołowie z Nim, wtedy zasiądzie na swoim tronie pełnym chwały. I zgromadzą się przed Nim wszystkie narody, a On oddzieli jednych od drugich... Wtedy odezwie się Król do tych po prawej stronie... (zob. Mt 25,31-46)⁴⁵. Prawdę tę wyraził Kościół (w osobie papieża Pawła VI), przenosząc Uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata na ostatnią niedzielę roku*

---

⁴³ Odnośnie do eschatologicznego wymiaru królowania Boga u proroków zob. np. T. BRZEGOWY, *Ostateczne Królestwo Boga i Jego świętych według Księgi Daniela*, CT 64 (1994); tenże, *Eschatologia proroka Joela*, RBL 46 (1993).

⁴⁴ Szerzej na ten temat np. P. VOLZ, *Das Neujahrsfest Jahwes*, Tübingen 1912; tenże, *Die Eschatologie der jüdischen Gemeinde*, Tübingen 1934; A.J. WENSINCK, *Semitic New Year and the Origin of Eschatology*, Acta Orientalia 1 (1923); H.W. WOLFF, *Herrschaft Jahwes und Messiasgestalt im AT*, ZAW 54 (1936); A. FEUILLET, *Les Psaumes eschatologiques du règne de Jahweh*, Nouvelle Revue Théologique 73 (1951) nr 2 i 3 (artykuł dwuczęściowy); M. MIKOŁAJCZAK, *Eschatologiczne królowanie Jahwe według proroków i w psalmach królewskich*, ST Białostocko-Drohiczyńsko-Łomżyńskie 19 (2001).

⁴⁵ Jakże inaczej brzmi ten fragment, kiedy uświadomimy sobie, że Jezus odnosi do siebie wszystkie obrazy (chwała, tron pełen chwały, aniołowie, narody, sąd), które w ST były zarezerwowane wyłącznie dla samego JHWH. Więcej – Jezus tu nazywa swoim to, co w ST było utożsamiane z samym Bogiem: *k^ē bôd JHWH* – chwałę Jahwe. Nas, bogatych w doświadczenie 2000 lat chrześcijaństwa, a przede wszystkim w dogmaty o bóstwie Jezusa to nie dziwi, ale jakie wrażenie musiał ten tekst robić na samych apostołach i słuchających żydach!

liturgicznego, przez co podkreślił eschatologiczny wymiar prawdy o królewskiej władzy Boga. Na końcu stoi Jezus Król Chwały, Ten, do którego wszystko zmierza, Alfa i Omega, Sędzia żyjących i umarłych. Czy misja Rozalii nie ma takiego właśnie wymiaru?

Wróćmy do proroków. Inni wielcy prorocy Izraela, podobnie jak Izajasz⁴⁶, wielbią Boga jako swego Króla⁴⁷. **Jeremiasz** tak się modli, wykazując nieistnienie obcych bogów: *Kto nie lękał by się Ciebie, Królu narodów?... Jahwe natomiast jest prawdziwym Bogiem, jest Bogiem żywym i Królem wiecznym (Jr 10,7.10)*⁴⁸. **Daniel**, uprowadzony – według przekazu Księgi Daniela – do Babilonu w 597 roku przed Chr., dzięki swej wierności Jahwe Królowi, nawraca największego prześladowcę Izraela i religii jahwistycznej, babilońskiego króla Nabuchodonozora. Władca ten, tytułujący się jako *król królów*, czy *król świata* (Dn 2,37; 4,19), skruszony wyznaje w modlitwie: *Gdy zaś upłynęły oznaczone dni, ja, Nabuchodonozor, podniosłem oczy ku niebu. Wtedy powrócił mi rozum i wystawiałem Najwyższego, uwielbiałem i wychwalałem Żyjącego na wieki. Bo Jego władza jest władzą wieczną, panowanie Jego przez wszystkie pokolenia. Ja, Nabuchodonozor, wychwalam teraz, wywyższam i wystawiam Króla Nieba!* (Dn 4,31.34)⁴⁹. Prorocy mniejsi również z mocą głoszą, że Bóg jest Królem człowieka, narodu i świata, i dlatego trzeba Mu poddać wszystko (zob. np. Ab 21; Mi 2,13; 4,7; So 3,15; Za 14,9. 16. 17⁵⁰; Ml 1,14).

Wymowne świadectwo autora natchnionego nt. postrzegania Boga zawiera opowiadanie 1 Sm 8-12. Małoduszna i pozbawiona wiary starszyzna Izraela żąda od proroka Samuela, aby ustanowił w narodzie ludzkiego króla (monarchię) w celu obrony przed innymi narodami. Samuel, zasmucony tym żądaniem, przedstawia je w modlitwie Bogu, na co otrzymuje taką gorzką odpowiedź JHWH: *Wysłuchaj głosu ludu we wszystkim, co mówi do ciebie, bo nie ciebie odrzucają, lecz **Mnie odrzucają jako Króla nad sobą**. Podobnie jak postępowali od dnia, w którym ich wyprowadziłem z Egiptu, aż do dnia dzisiejszego, porzucając Mnie i służąc innym bogom, tak postępują i z tobą* (1 Sm 8,7n). Samuel spełnia

---

⁴⁶ Zob. też Iz 41,21; 43,15; 44,6; 52,7; 62,3; 66,1. Zob. np. A. GELSTON, *Kingship in the Book of Hosea*, Oudtestamentische Studiën 19 (1974).

⁴⁷ J. GRAY, *The Kingship of God in the Prophets and Psalms*, VT 11 (1961); M. ZVI BRETTLER, *God is King. Understanding an Israelite Metaphor*, Sheffield 1989.

⁴⁸ Zob. też Jr 31,32; 46,18; 48,15; 51,57.

⁴⁹ Zob. T. BRZEGOWY, *Ostateczne Królestwo Boga i Jego świętych według Księgi Daniela*, jw.

⁵⁰ K.R. SCHAEFER, *The Ending of the Book of Zechariah. A Commentary*, RB 100 (1993) no. 2; tenże, *Zechariah 14 and Composition of the Book*, RB 100 (1993) no. 3; J.L. RUBENSTEIN, *Sukkot, eschatology and Zechariah 14*, jw.

żądanie, nie omieszka jednak wypomnieć ludowi tego politykowania z braku wiary – w swej poruszającej mowie pożegnalnej: *Oto posłuchałem waszego głosu i ustanowiłem króla nad wami... Gdy spostrzeżliście, że Nachasz, król Ammonitów, nadciąga przeciw wam, powiedzieliście mi: Nie! Król będzie nad nami panował! Tymczasem Pan, wasz Bóg, jest Królem waszym!* (1 Sm 12,1.12)⁵¹.

Ta wiara i to niezłomne przekonanie, że Królem – a więc obrońcą, Panem i wyzwolicielem – jest JHWH, jest wiarą prostego ludu. Zobacz np. przepiękne modlitwy: Tobiasza (Tb 13 – siedem razy (pełnia): *Króla niebios, Króla wieków*)⁵², Judyty (Jdt 9,11n), Mardocheusza (Est 4,17a-h), czy Estery (Est 4,17l-z)⁵³.

---

⁵¹ Zob. np. A.A. KOOLHAAS, *Theocratie en monarchie in Israel*, Utrecht 1957; F. LANGLAMET, *Les récits de l'institution de la royauté (1 Sm 7-12)*, RB 77 (1970); W.H. SCHMIDT, *Kritik am Königtum*, w: *Probleme biblischer Theologie*, Festschrift von Rad, hg. H.W. Wolff, 1971; R. MARTIN-ACHARD, *L'institution de la royauté en Israel. Quelques remarques sur 1 Sam 8*, Bulletin du Centre Protestant d'Etudes et de Documentation 29 (1977); A.D.H. MAYES, *The Rise of the Israelite Monarchy*, ZAW 90 (1978); F. CRÜSEMANN, *Der Widerstand gegen das Königtum. Die antiköniglichen Texte des AT*, Neukirchen-Vluyn 1978.

⁵² S. WEITZMAN, *Allusion, Artifice, and Exile in the Hymn of Tobit*, JBL 115 (1996).

⁵³ Inne pozycje na temat królowania Boga w ST: W. KÜPPERS, *Gottesherrschaft und Königtum in Israel*, Internationale Kirchliche Zeitschrift 25 (1935); J. LINDBLOM, *The Idea of the Kingdom of God*, ExpT 51 (1939/40); M. NOTH, *Gott, König, Volk im AT*, ZThK 47 (1950); J. HEMPEL, *Königtum Gottes im AT*, RGG 3 (1959); G. WIDENGREN, *Sakrales Königtum im AT und im Judentum*, Stuttgart 1955; J. BONSIRVEN, *Le règne de Dieu suivant l'AT*, Paris 1957; *Myth, Ritual and Kingship*, ed. H. HOOKE, Oxford 1958 – tu szereg artykułów uczonych skandynawskiej szkoły “Myth and Ritual” nt. królowania Boga w Izraelu; E.I.J. ROSENTHAL, *Some Aspects of Hebrew Monarchy*, JJS 9 (1958); L. ROST, *Königsherrschaft Jahwes in vorköniglicher Zeit?*, ThLZ 85 (1960); V. MAAG, *Malkût JHWH*, VTS 7 (1960); A. ALT, *Gedanken über das Königtum Jahwes*, w: tenże, *Kleine Schriften zur Geschichte des Volkes Israel*, Bd. I, München ²1963; E. LIPiŃSKI, *La royauté de Yahwé dans la poésie et le culte de l'Ancien Israël*, Bruxelles 1965 (rec. H. Cazelles, VT 46 (1966), ss. 523-34); R.A. ROSENBERG, *Yahweh Becomes King*, JBL 85 (1966); W. SCHMIDT, *Königtum Gottes in Ugarit und Israel*, Berlin ²1966; A.R. JOHNSON, *Sacral Kingship in Ancient Israel*, London ²1967; I. ENGNELL, *Studies in Divine Kingship in the Ancient Near East*, Oxford 1967; J.A. SOGGIN, *Das Königtum in Israel*, Berlin-New York 1967; M. TREVES, *The reign of God in the OT*, VT 19 (1969) - jego późna datacja tekstów jest nie do przyjęcia; M. GÖRG, *Gott-König-Reden in Israel und Ägypten*, BWANT 105 (1975); W. HUSS, *Der “König der Könige und der Herr der Könige”*, Zeitschrift des Deutschen Palästinavereins 93 (1977); D. PLATAROTI, *Zum Gebrauch des Wortes “mlk” im AT*, VT 28 (1978); J. WOŹNIAK, *Ugaritic Parallel of Yahweh melek ‘ólām*, Folia Orientalia 10 (1979); E. DAL COVDO, *Il Regno di Dio in alcune testimonianze del secondo secolo*, RivBib 27 (1979); W. DIETRICH, *Gott als König*, ZThK 77 (1980); O. CAMPONOVO, *Königtum, Königsherrschaft und Reich Gottes in den Frühjüdischen Schriften*, Freiburg-Göttingen 1984; E. HAAG, *Panowanie i Królestwo Boga w ST*, Com 6 (1986); S.B. PARKER, *The Beginning of the Reign of God*, RB 102 (1995) – tu Ps 82; L. SEMBRANO, *La regalità di Dio. Metafora ebraica e contesto culturale del Vicino Oriente Antico*, Bologna 1997; M. WNUK, *Jahwe Melek*

Ciekawe, że Stary Testament funkcję króla bardzo mocno wiąże nie z tyranią, absolutyzmem, czy wyzyskiem, ale właśnie z ochroną, troską i opiekuńczością wobec poddanych, szczególnie tych najsłabszych i najmniej zaradnych. Prawdziwy król to ten, który swych poddanych otacza łaskawą opieką i broni mocnym ramieniem: *O Boże, przekaz Twój sąd królowi i Twoją sprawiedliwość synowi królewskiemu. Niech sądzi sprawiedliwie Twój lud i ubogich Twoich - zgodnie z prawem! Otoczy opieką uciśnionych z ludu, ratować będzie dzieci ubogich, a zetrze ciemności.* (...) *Wyzwoli bowiem wołającego biedaka i ubogiego, i bezbronego. Zmiłuje się nad nędzarzem i biedakiem i ocali życie ubogich: uwolni ich życie od krzywdy i ucisku, a krew ich cenna będzie w jego oczach* (Ps 72,1-4. 12-14; por. Iz 1,23; 3,14n; Jr 22,1-3) W sposób szczególny odnosi się to do Boga Króla: *On wiary dochowuje na wieki, daje prawo uciśnionym i daje chleb głodnym. JHWH uwalnia jeńców, JHWH przywraca wzrok niewidomym, JHWH podnosi pochylonych, JHWH miłuje sprawiedliwych. JHWH strzeże przychodniów, chroni sierotę i wdowę, lecz na bezdroża kieruje występnych. JHWH jest Królem na wieki!* (Ps 146, 6-10). Działalność Boga w ww. 7-9 to prawdziwe biblijne Królestwo Boże (zob. Łk 4,18n). Psalmista, po wyliczeniu miłosiernych czynów Boga, zamyka pieśń finalnym wezwaniem, podsumowującym całą treść psalmu: *JHWH jest Królem na wieki!* (por. Mdr 6,7; Ps 82,1-4; 113,5-9). Podobnie Jezus Król chwały upomni się o swych najsłabszych (Mt 25,31nn). Ten wymiar władzy Boga Króla pięknie uwydatnia prawdę, że Boże królowanie zawiera w sobie niezwykle ładunek ojcowskiej miłości Boga względem tych, którzy się jemu poddają.

2. Mesjasz

Jak wspomnieliśmy na początku, objawienia ST nie da się w pełni zrozumieć bez Chrystusa, co niedwuznacznie stwierdził św. Paweł (2 Kor 3,14-16; por. cały List do Hebrajczyków)⁵⁴. **Cała bowiem historia święta narodu wybranego jest niczym innym, jak**

---

w świetle Psalterza. Studium egzegetyczno-teologiczne, Kraków 1998; M. MIKOŁAJCZAK, *Królowanie Boga na ziemi*, HW 9 (1998); tenże, *Hebrajskie pojęcie Boskiego królowania*, CT 69 (1999); tenże, *Religijny aspekt boskiego królowania*, w: *Verbo Domini Servire*, Poznań 2000; J. BONSIRVEN, *Le règne de Dieu suivant l'AT*, w: *Mélanges bibliques pour André Robert*, Paris (bez roku wyd.).

⁵⁴ Tak więc żydowska egzegeza Biblii, choć bardzo wnikliwa i szczytująca się współcześnie takimi nazwiskami, jak Y. Kaufmann, M. Buber, J. Milgrom, M. Greenberg, M. Haran, Y.M. Grintz, M. Weinfeld, B.A. Levine, U. Cassuto, A. Rofé, A. Hurvitz, Z. Zevit, B.J. Schwartz, N.M. Sarna, Y. Avishur i inni, nie dociera jednak do istoty natchnionego przekazu biblijnego.

przygotowaniem na przyjście Jezusa Chrystusa, na objawienie się Boga Króla w całej pełni. Znamy dzieje tego niemal dwutysiącletniego przygotowania, począwszy od powołania Abrahama i uczynienia z niego wielkiego narodu – Izraela, który miał być ziemskim Królestwem Boga i zaczynem Królestwa Bożego dla całego świata. Znamy trud i wysiłek Boży, aby uformować ten lud i uczynić go gotowym na przyjście Mesjasza. Znamy też, niestety pełną tragizmu, odpowiedź Izraela Bogu, w decydującym momencie swego istnienia: *Nie chcemy, aby Ten królował nad nami! Nie mamy innego króla nad cezara!* Aby lepiej zrozumieć dramat tej deklaracji narodu, cofnijmy się jeszcze raz do jego historii, aby zobaczyć kluczowy rys dziejów Izraela – przygotowanie go na przyjście Mesjasza.

Zobaczyliśmy wyżej w ogromnym skrócie, że Bóg objawił się Izraelowi jako pełen ojcowskiej miłości Król. Objawiając swą godność i miłość zapowiedział zarazem, że pewnego dnia jako potężny Król wkroczy w historię świata – już nie w symbolu ognia, znaku Arki, czy tajemniczej obecności w świątyni, ale w osobie Mesjasza.

Te Boże zapowiedzi i obietnice to tzw. **proroctwa mesjańskie**, które w historii Izraela – jego odstępstw i powrotów – jawiły się jak promienie słońca dodające nadziei i podtrzymujące życie narodu wybranego. Przypatrzmy się im, gdyż, jak ziarno określa roślinę, tak one wskazują nam na godność i misję Jezusa. Proroctwa bowiem mesjańskie odnoszą się do Jezusa, który, zgodnie z wiarą całego NT i Kościoła, jest tym obiecany Mesjaszem.

Termin „Mesjasz” pochodzi etymologicznie od hebrajskiego czasownika מָשַׁח (māšāh) tzn. namaścić (rzeczownik: מָשִׁיחַ [māšīḥ] – pomazaniec; aramejskie: mešihā), a oznacza oczekiwanego przez naród izraelski Króla⁵⁵. **Mesjasz – znaczy Król.** W Izraelu

---

⁵⁵ Na temat Mesjasza-Króla w ST zob.: E. KÖNIG, *Die messianischen Weissagungen des AT*, Stuttgart 1923; H. GRESSMANN, *Der Messias*, Göttingen 1929; H.W. WOLFF, *Herrschaft Jahwes und Messiasgestalt im AT*, ZAW 54 (1936); A.G. HERBERT, *The Throne of David*, London 1941; H. RINGGREN, *König und Messias*, ZAW 64 (1952); S. MOWINCKEL, *He That Cometh*, New York 1954; A. COLUNGA, „Jerusalén, la Ciudad del Gran Rey”. *Exposición messianica de algunos salmos*, EstBíb 14 (1955); A. BENTZEN, *King and Messiah*, London 1955; tenże, *The Messiah in the Old Testament*, SBT 18 (1956); H. RINGGREN, *Messiah in the OT*, SBT 18 (1956); M. BUBER, *The Messianic Idea in Israel*, New York 1956; S. GRZYBEK, *Mesjańskie Królestwo Pokoju na Syjonie*, RBL 9 (1956); L. MCKENZIE, *Royal Messianism*, CBQ 19 (1957); E.O. DOHERTY, *The Organic Development of Messianic Revelation*, CBQ 19 (1957); R.E. MURPHY, *Notes on OT Messianism and Apologetics*, CBQ 19 (1957); H. DESROCHE, *Messianismus*, w: *Religion in Geschichte und Gegenwart*, Bd. IV, Tübingen 1960; *Il Messianismo. Atti della XVIII Settimana Biblica*, Brescia 1966 – tu szereg artykułów na temat mesjanizmu ST; J. SCHARBERT, *Der Messias im AT und im Judentum*, w: *Die religiöse und theologische*

bowiem namaszczano przede wszystkim królów – rzadziej kapłanów (tylko cztery wzmianki po niewoli, gdy nie było już królów), a jedyny w Biblii przekaz o namaszczeniu proroka (1 Krl 19,16) jest historycznie bardzo wątpliwy, poza tym obie te funkcje przynależą na starożytnym Wschodzie władzy królewskiej. Stąd Mesjasz nie tyle oznacza króla, kapłana lub proroka⁵⁶, ale Króla, który posiada jednocześnie prerogatywy kapłańskie i prorockie. Greckim odpowiednikiem (tłumaczeniem) hebrajskiego „Mesjasz” jest słowo „Chrystus” (*christos*). Tak więc „Jezus Chrystus” to nie imię i nazwisko czy dwa imiona – jak w zabawnej nieświadomości mówią niektórzy – ale to imię i tytuł wskazujący najpełniej na godność Jezusa z Nazaretu. **Jezus Chrystus tzn. Jezus Król**. Dobitnie wyraził to ks. kard. J. Ratzinger (obecnie papież Benedykt XVI):

Święto Chrystusa Króla jest świętem świeżej daty, lecz jego treść jest tak stara, jak sama wiara chrześcijańska, albowiem słowo «Chrystus» nie jest niczym innym, jak greckim tłumaczeniem słowa «Mesjasz»: pomazaniec, król. Jezus z Nazaretu jest tak bardzo Królem, że tytułem królewskim stało się Jego imię. Nazywając samych siebie chrześcijanami, określamy się sami jako ludzie Króla, jako ludzie, którzy uznają w Nim Króla⁵⁷.

Tytuł *Mesjasz* – przetłumaczony dla ludzi mówiących po grecku na świetnie odpowiadające mu słowo *Chrystus* – choć dziś używany jako imię własne, jest jednak według egzegetów w Ewangeliach w pełni żywy, w sensie bardzo bliskim znaczenia pierwotnego, a więc nie jako imię osobiste czy termin teologiczny, lecz słowo określające rolę historyczną: oczekiwanego Króla Izraela i świata. „Jezus Chrystus” – to dla pierwszych chrześcijan wywodzących się z Izraela przede wszystkim najkrótsze wyznanie wiary. Wiary, że Jezus jest tym zapowiedzianym i oczekiwanym Królem. Podstawy tej wiary ukażą najlepiej proroctwa o Mesjaszu.

Bedeutung des AT, Würzburg 1967; M. REHM, *Der Königliche Messias im Light der Immanuel-Weissagungen des Buch Jesaja*, Kevelaer 1968; J. COPPENS, *Le messianisme royal*, Paris 1968; tenże, *La relève du messianisme royal*, EThL 47 (1971); T.N.D. METTINGER, *King and Messiah*, Lund 1976; Z. WEISMAN, *Anointing as a Motif in the Making of the Charismatic King*, Bib 57 (1976); H. CAZELLES, *Le Messie de la Bible. Christologie de l'AT*, Paris 1978; J.S. SYNOWIEC, *Oto twój Król przychodzi. Mesjasz w pismach ST*, Kraków 1992; *King and Messiah in Israel and the Ancient Near East*, ed. J. DAY, Sheffield 1998 – tu szereg prac nt. Mesjasza w ST; T.D. ALEXANDER, *KRÓL, Sluga. Biblijny portret Mesjasza*, Kraków 2000. Zob. też niżej cytowane pozycje nt. Mesjasza.

⁵⁶ Ta triada funkcji: królewskiej, kapłańskiej i prorockiej jest efektem późniejszej – chrześcijańskiej systematyzacji teologicznej.

⁵⁷ Kard. J. RATZINGER, *Służyć prawdzie*, Wrocław 1986, s. 368.

Spośród wielu prorocत्व mesjańskich przytoczę tylko te podstawowe, główne, określające naturę, godność i misję Mesjasza.

Zacznijmy od najstarszych. **Proroctwo Natana**, uchodzące za pierwsze i kluczowe proroctwo mesjańskie ST, mamy w dwóch przekazach: w 2 Sm 7⁵⁸ i zretuszowane w 1 Krn 17⁵⁹. Prorok Natan przynosi królowi Dawidowi takie słowo od Jahwe: *To mówi Jahwe Zastępów: Kiedy wypełnią się twoje dni i spocznieś obok swych przodków, wtedy wzbudzę po tobie potomka twojego, który wyjdzie z twoich wnętrzności, i utwierdzą jego królestwo. On zbuduje dom imieniu memu, a Ja utwierdzą tron jego królestwa na wieki. Ja będę mu ojcem, a on będzie mi synem. Przede Mną dom twój i twoje królestwo będzie trwać na wieki. Twój tron będzie utwierdzony na wieki* (2 Sm 7,12-14.16). Widzimy, jak bardzo te słowa odnoszą się do Jezusa, stwierdzając Jego naturę Boską (synostwo Boże) oraz godność i misję królewską.

Proroctwo Balaama. Ten sam prorok, który sprowadzony, aby przeklinać, zamiast tego błogosławi Izraela za jego wierność w oddawaniu czci Jahwe jako Królowi (Lb 23,21), wypowiada następnie proroctwo odnoszące się do Mesjasza: *Wyrocznia Balaama, syna Beora; wyrocznia męża, który wzrok ma przenikliwy. Widzę Go, lecz jeszcze nie teraz, dostrzegam Go, ale nie z bliska: Wschodzi Gwiazda z Jakuba, a z Izraela podnosi się berło* (Lb 24,15b-17). Uczeni są zgodni, że oba symbole (gwiazda i berło), pod którymi ukrywa się Mesjasz, odnoszą się do króla i oznaczają na całym Bliskim Wschodzie władzę królewską. Ta sama symbolika berła występuje w **błogosławieństwie Jakuba dla Judy**, kolejnym proroctwie mesjańskim, które mówi ponadto, że Mesjasz podporządkuje sobie wszystkie narody (Rdz 49,8-10)⁶⁰.

---

⁵⁸ E. MULDER, *The Prophecy of Nathan in 2 Samuel 7*, w: *Studies in the Book of Samuel*, Pretoria 1960; E. CARLSON, *David. The Chosen King*, Stockholm i in. 1964; D. MCCARTHY, *2 Samuel 7 and the Structure of the Deuteronomistic History*, JBL 94 (1965); J. ŁACH, *Mesjańskie proroctwo Natana (2 Sm 7)*, RTK 13 (1966); E. VON NORDHEIM, *König und Tempel. Der Hintergrund des Tempelbauverbotes in 2 Samuel 7*, VT 27 (1977); B. RENAUD, *La prophétie de Natan*, RB 101 (1994); L. ESLINGER, *House of God or House of David. The Rhetoric of 2 Samuel 7*, Sheffield 1994; M.K. GEORGE, *Fluid Stability in Second Samuel 7*, CBQ 64 (2002); M. NOTH, *Dawid und Israel in 2 Samuel 7*, w: *Mélanges bibliques pour André Robert*, Paris (bez roku wyd.).

⁵⁹ D. MCCARTHY, *The Dynastic Oracle. 2 Samuel 7*, Theological Studies 8 (1948) – tu 2 Sm 7, Ps 89 i 1 Krn 17; T. BRZEGOWY, *Prorok Natan i budowa Świątyni*, RBL 40 (1987); M. AVIOZ, *Natan's Prophecy in 2 Sam 7 and in 1 Chr 17. Text, Context, and Meaning*, ZAW 116 (2004).

⁶⁰ G.H. GUYOT, *Messianism in the Book of Genesis*, CBQ 13 (1951); J. SYNOWIEC, *Mesjanizm w Rdz 49,8-12?*, w: *Mesjasz w biblijnej historii zbawienia*, red. S. Łach i in., Lublin 1974.

Także Księga Psalmów zapowiada Mesjasza. Jest w psalterzu grupa **psalmów królewskich**, które opisując przyszłego Króla Syjonu, nadają mu cechy tak niezwykle, że nie można ich już odnieść do zwykłego człowieka, a jedynie do oczekiwanego Mesjasza. Spośród tych psalmów zacytuję dwa bezpośrednio mesjańskie.

Dlaczego narody się buntują, czemu ludy knują daremne zamysły?
Królowie ziemi powstają i władcy spiskują wraz z nimi
przeciw Jahwe i przeciw Jego Mesjaszowi.
Śmieje się ten, który tronuje (*jāšāb*) w niebie, Pan się z nich naigrywa:
«Przecież Ja ustanowiłem sobie Króla na Syjonie, świętej górze mojej»
Ogłoszę postanowienie Pana. Powiedział do mnie:
«Tyś moim Synem, Ja Ciebie dziś zrodziłem.
Żądaj ode Mnie, a dam Ci narody w dziedzictwo
I w Twoje posiadanie krańce ziemi.
Żelazną różgą będziesz nimi rządzić
i jak naczynie garncarza ich pokruszysz» (Ps 2,1-9).

Wyrocznia Jahwe dla Pana mego: «Siądź po mojej prawicy,
Aż Twych wrogów położę jako podnózek pod Twoje stopy».
Twoje potężne berło niech Jahwe rozciągnie z Syjonu:
«Panuj wśród swych nieprzyjaciół.
Przy Tobie panowanie w dniu Twej potęgi.
W blaskach świętości z łona jutrzeńki jak rosę Cię zrodziłem»
Jahwe przysiągł i żal Mu nie będzie:
«Tyś Kapłanem na wieki na wzór Melchizedeka» (Ps 110,1-4).

Oba psalmy wyrażają naturę Mesjasza równą Bogu (tytuł „Pan”, zrodzenie, zasiadanie po prawicy Boga) i uczestnictwo we władzy królewskiej samego Jahwe. Psalm 110 zapowiada ponadto, że Mesjasz-Król, choć nie jest z rodu kapłańskiego (Lewiego), lecz z królewskiego (Judy), będzie miał funkcję kapłańską, tzn. złoży ofiarę (Jezus – z siebie samego). Tajemniczy Melchizedek był królem Jerozolimy i kapłanem Boga Najwyższego.

Mesjasz będzie Królem, równym Bogu, co do godności, który złoży ofiarę. Do grupy psalmów mesjańskich zaliczane są też: Ps 72; 89 (nie przez wszystkich); 132⁶¹.

Niezwykle wymowne jest mesjańskie **Proroctwo Izajasza** o Dziecięciu (Iz 9,1-6). Wyraźnie bowiem nawiązuje ono do kolejnych elementów rytuału intronizacyjnego przyszłego Mesjasza-Króla⁶², a określenia, które w nim padają, z pewnością przerastają umysł piszącego je Izraelity: *Albowiem Dziecię nam się narodziło, Syn został nam dany, na Jego barkach spoczęła władza. Nazwano Go imieniem: Przedziwny Doradca, Bóg Mocny, Odwieczny Ojciec, Księżę Pokoju. Wielkie będzie Jego panowanie w pokoju bez granic na tronie Dawida i nad Jego królestwem, które On utwierdzi i umocni prawem i sprawiedliwością, odtąd i na wieki* (ww. 5-6). Księżę Pokoju to Król, który w imieniu jedynego Króla Jahwe będzie rządził z mocą, prawością i nieograniczoną (ani czasowo, ani terytorialnie) władzą. Podobnie przyszłego Mesjasza zapowiada prorok **Jeremiasz**: *Oto nadejdą dni – wyrocznia Pana – kiedy wzbudzę Dawidowi Odrośl sprawiedliwą. Będzie panował jako Król, postępując roztropnie, i zaprowadzi prawo i sprawiedliwość na ziemi* (Jr 23,5). Ze świadectw innych proroków o Mesjaszu Królu (Iz 32,1n; Dn 7,13n; Mi 5,1n i inne)

---

⁶¹ Nt. grupy i poszczególnych psalmów mesjańskich zob. m.in. G. VON RAD, *Erwägungen zu den Königpsalmen*, ZAW 58 (1940/41); R.E. MURPHY, *A Study on Psalm 72*, Washington 1948; A. ROBERT, *Considérations sur le messianisme du Ps 2*, *Recherches de Science Religieuse* 39 (1951); J.R. PORTER, *The interpretation of 2 Samuel 7 and Psalm 132*, *JTS* 5 (1954); J. COPPENS, *La portée messianique du Psaume 110*, *ETHL* 32 (1956); P. VEUGLEURS, *Le Psaume 72*, *ETHL* 41 (1965); R. TOURNAY, *Le Psaume 110*, *RB* 67 (1960); tenże, *Le Roi-Messie (Ps 2)*, *Assemblées du Seigneur* 88 (1966); H. ROWLEY, *Melchizedek and David*, *VT* 17 (1967) – tu Ps 110; B. LINDARS, *Is Ps 2 an Acrostic Poem*, *VT* 17 (1967); D.R. HILLERS, *Ritual procession of the Ark and Ps 132*, *CBQ* 30 (1968); M. FILIPIAK, *Mesjanizm królewski w Psalmie 2*, *CT* 43 (1973); tenże, *Ps 2 – Opis historycznego króla czy Mesjasza?*, w: *Mesjasz w biblijnej historii zbawienia*, jw.; S. ŁACH, *Ps 72 – Przymioty Króla Mesjańskiego*, tamże; M. FILIPIAK, *Ps 110 – Mesjasz: Król, Kapłan, Zwycięzca*, tamże; S. ŁACH, *Ps 132. Mesjasz Królem na Syjonie*, w: *Materiały pomocnicze do wykładów z biblistyki*, t. I, red. S. Łach i in., Lublin 1975; tenże, *Ps 89. Cierpiący przodkowie Mesjasza*, w: tamże; M. GILBERT, S. PISANO, *Psalm 110,5-7*, *Bib* 61 (1980); H. KRUSE, *Psalm 132 and the Royal Zion Festival*, *VT* 33 (1983); E. CORTESE, *Salmo 72. Che Messia?*, *Studi Biblici Franciscani Liber Annus* 41 (1991); E.-J. WASCHÉ, *Die Stellung der Königstexte im Jesajabuch im Vergleich zu den Königpsalmen 2, 72, 89*, *ZAW* 110 (1998); A. MOENIKES, *Psalm 2,7 und die Göttlichkeit des israelitischen Königs*, *ZAW* 111 (1999); T.L. THOMPSON, *Kingship and the Wrath of God*, *RB* 109 (2002) - tu Ps 2 i 89.

⁶² Zob. szerzej np. H. WIDBERGER, *Die Thronnamen des Messias. Jes 9,5b*, *ThZ* 16 (1960); M. REHM, *Der Königliche Messias im Light der Immanuel-Weissagungen des Buch Jesaja*, Kevelaer 1968; W. ZIMMERLI, *Vier oder fünf Thronnamen des messianischen Herrschers von Jes 9,5b.6*, *VT* 22 (1972); K.D. SCHUNCK, *Der fünfte Thronname des Messias (Jes 9,5-6)*, *VT* 23 (1973); L. STACHOWIAK, *Księżę Pokoju (Iz 8,23-9,6)*, *RT* 33 (1986).

przytoczmy jeszcze tylko **zapowiedź Zachariasza**, szczególnego wieszczą męki Chrystusa, gdyż została ona w szczególach zrealizowana przez Jezusa: *Raduj się wielce, Córo Syjonu, wołaj radośnie Córo Jeruzalem! Oto twój Król idzie do ciebie, sprawiedliwy i zwycięski. Pokorny – jedzie na osiołku, na oślątku, źrebięciu oślicy (Za 9,9n)*. Mesjasza przedstawia prorok jako Króla, który zgodnie z obrzędem intronizacyjnym (por. 1 Krl 1,38) wjedzie do Jerozolimy na oślęciu, by objąć władzę⁶³.

3. Nowy Testament

Ewangelie – centrum i pełnia objawienia Bożego – skupiają się, zresztą jak cały NT, na przekazaniu jednej prawdy: to Jezus z Nazaretu, syn Józefa i Maryi, potomek króla Dawida, jest wyczekiwany przez Izraela Mesjaszem-Królem. Cały wysiłek czterech ewangelistów zmierza do tego, aby ukazać, że oczekiwany, zapowiedzianym przez Pisma Mesjaszem jest Jezus, i aby wyjaśnić nowe prawo Jego Królestwa, które przyszło wraz z Nim.

Myśl przewodnia Ewangelii wg **św. Mateusza**, tej najczęściej cytującej ST, sprowadza się do tezy następującej: w Osobie, życiu, czynach i nauce Jezusa urzeczywistniły się wszystkie prorocтва mesjańskie ST; Jezus jest Mesjaszem, Królem, który zakłada prawdziwe królestwo mesjańskie – Kościół⁶⁴.

Ewangelia wg **św. Marka** jest, jak dowiedli egzegeci, tak skonstruowana (budowa koncentryczna), że w centralnym, najważniejszym jej miejscu znajduje się wyznanie Piotra: *Ty jesteś Mesjasz* (Mk 8,29). Jest to zresztą wyznanie kluczowe wszystkich Ewangelii (por. Mt 16,16; Łk 9,20; J 4,25n; 10,24n; 17,3). Marek rozpoczyna swą Ewangelię od słów: *Początek Ewangelii o Jezusie Mesjaszu* (1,1), podobnie jak Mateusz: *Rodowód Jezusa Mesjasza, potomka Dawida, potomka Abrahama* (1,1).

---

⁶³ A. KUBIK, *Mesjasz Królem Pokoju w Zach 9,9-10*, *Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego* 3 (1973); H. RINGGREN, *Behold Your King comes*, VT 24 (1974); T. BRZEGOWY, *Mesjanizm Deutero-Zacharaisza (Za 9-14)*, ACr 27 (1995). Nt. mesjanizmu u proroków zob. np. J. HOMERSKI, *Królestwo Mesjańskie w nauczaniu proroków*, RTK 11 (1964); E. ZAWISZEWSKI, *Mesjanizm w Księdze proroka Daniela*, RTK 9 (1962); J. COPPENS, *Le messianisme israélite. La relève prophétique*, EThL 47 (1971) i 48 (1972); H.G.M. WILLIAMSON, *Messianic Texts in Isaiah 1-39*, w: *King and Messiah in Israel and the Ancient Near East*, ed. J. DAY, Sheffield 1998; P.M. JOYCE, *King and Messiah in Ezekiel*, w: tamże.

⁶⁴ Zob. np. J. HOMERSKI, *Starotestamentalne cytaty w Ewangelii Mateusza*, RT 24 (1977).

W Ewangelii wg **św. Łukasza** archanioł Gabriel tak zapowiada Maryi narodzenie Jezusa: *Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i będzie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego ojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca* (Łk 1,31-33). Wypowiedź ta jednoznacznie odnosi do Jezusa wszystkie królewskie teksty mesjańskie ST⁶⁵.

Św. Jan, kończąc swą Ewangelię, podaje klucz jej zrozumienia: *Wiele innych znaków, których nie zapisano w tej księdze uczynił Jezus wobec uczniów. Te zaś zapisano, abyście wierzyli, że Jezus jest Mesjaszem, Synem Bożym, i abyście wierząc mieli życie w imię Jego* (J 20,30n)⁶⁶.

To tylko po jednym wybranym przykładzie wiary Ewangelistów, skupionych na przekazaniu najistotniejszej w ich świadomości prawdy: prorocstwa mesjańskie ST się wypełniły! Przyszedł Mesjasz i przybliżyło się Jego Królestwo. Jest nim Jezus z Nazaretu.

Idea królowania Boga nad człowiekiem i światem, tak ważna dla wiary Starego Testamentu, **stanie się absolutnie pierwszą i dominującą w nauczaniu Jezusa**⁶⁷. Nauka o

---

⁶⁵ Zob. np. M. MIKOŁAJCZAK, *Dar imienia Jezusa – Król i Mesjasz* (Łk 1,31), *Ecclesiastica* 5 (1998); tenże, *Powołanie Maryi wyrazem centralnego poselstwa Królestwa Jezusa* (Łk 1,26-38), *Częstochowskie ST* 27 (1999); tenże, *Dar Synostwa dawidowego Jezusa*, *SW* 36 (1999).

⁶⁶ Zob. np. M. MIKOŁAJCZAK, *Mesjańska godność Jezusa w Ewangelii według św. Łukasza i św. Jana*, *Ecclesiastica* 8 (1999).

⁶⁷ Zob. np. E.F. SCOTT, *The Kingdom of God in the NT*, Philadelphia 1931; R. OTTO, *Reich Gottes und Menschensohn*, München 1940; J. BRIGHT, *The Kingdom of God in the Bible and Church*, London 1955; H. ROBERTS, *Jesus and the Kingdom of God*, 1955; J. HÉRING, *Le Royaume de Dieu et sa venue*, Neuchâtel-Paris 1959; N. PERRIN, *The Kingdom of God in the Teaching of Jesus*, London 1963; J. WEISS, *Die Predigt Jesu vom Reiche Gottes*, Göttingen 1964; H. FLENDER, *Die Botschaft Jesu von der Herrschaft Gottes*, München 1968; G. KLEIN, *Reich Gottes als biblischer Zentralbegriff*, *Evangelische Theologie* 30 (1970); E. LOHSE, *Die Gottesherrschaft in den Gleichnissen Jesu*, Göttingen 1973; R. NORDSIECK, *Reich Gottes. Das Zentrum der Botschaft Jesu*, Neukirchen-Vluyn 1980; J. SCHLOSSER, *Le Règne de Dieu dans les Dits de Jésus*, vol. I-II, Paris 1980; H. MERKLEIN, *Jesu Botschaft von der Gottesherrschaft*, Stuttgart 1983; G. IAMMARRONE, *Gesù di Nazaret, Messia del Regno e Figlio di Dio*, Padova 1995.

Inne pozycje na ten królowania Boga i Jezusa w NT: M. DE JONGE, *Jesus as Prophet and King in the Fourth Gospel*, *ETHL* 49 (1973); K. BERGER, *Die königlichen Messiastraditionen des NT*, *NTS* 20 (1973); J. BEGLEY, *Prophet, Priest and King*, w: *The Word in the World*, Cambridge 1973; J. LAMBRECHT, *Christus winien być Królem*, *Com* 7 (1987); P. WELTEN, *Die Vernichtung des Todes und die Königsherrschaft Gottes*, *ThZ* 38 (1982); W.R. HERZOG, *Jezus, Justice and Reign of God*, Louisville 2000.

Królestwie (królowaniu) Bożym jest niezaprzeczalnie głównym tematem Ewangelii⁶⁸. Fakt ten uwidacznia się tym bardziej w zestawieniu nauczania Jezusa z równoległymi pismami wczesnożydowskimi, dla których temat królowania Bożego wcale nie jest głównym tematem, czy popularnym wątkiem, w niektórych nie odgrywając praktycznie żadnej roli⁶⁹.

Nauka o królowaniu Boga w sposób uroczysty otwiera całe przepowiadanie Jezusa: *Czas się wypełnił i bliskie jest Królestwo Boże...* (Mk 1,15; por. Mt 4,17), stanowiąc, jak mówią bibliści, program Jego publicznej działalności. Całe głoszenie i działalność Jezusa ewangeliści streszczają w słowach: *Ewangelia Królestwa* lub *Ewangelia o Królestwie* (Mt 4,23; 9,35; Łk 4,43; 8,1; 16,16). Jezus, Mesjasz-Król, przyszedł pouczyć nas o Królestwie Swoim i Swojego Ojca (np. Mt 13,41-43), o Królestwie Bożym⁷⁰. Zapowiadał bliską obecność tego Królestwa (np. Mt 12,28; Mk 1,15; Łk 17,20n), wszystkie niemal przypowieści koncentrują się osłonięciu jego tajemnicy⁷¹ (np. Mt 13,24nn; Mk 4,26nn; Łk 8,10; J 3,3; passim), a w modlitwie „Ojcze nasz”, którą nam zostawił do codziennego odmawiania, zawarł wezwanie: *Przyjdź Królestwo Twoje!* (Mt 6,10; Łk 11,2), które jest najważniejszym wezwaniem Modlitwy Pańskiej⁷². „Nie ma królestwa bez króla” – Nie ma Królestwa Bożego bez Boga Króla. Egzegeci słusznie twierdzą, że nie da się oddzielić nauki o Królestwie od

---

⁶⁸ Sam termin występuje w Ewangeliach ponad 100 razy. Zob. M. EJSMONT, *Królestwo Boże w nauczaniu Jezusa Chrystusa*, w: *Vademecum Biblijne*, cz. IV, red. S. Grzybek, Kraków 1991; J. HOMERSKI, *Królestwo Boże w nauczaniu Jezusa*, RT 42 (1995); H. RIESENFELD, *Le règne de Dieu, parmi vous ou en vous?*, RB 98 (1997); M. UGLORZ, *Królestwo Boże w zwiastowaniu Jezusa*, Rocznik Teologiczny 39 (1997); Y. SIMOENS, *Marek: sekret Króla*, w: tenże, *Pan Izraela i Ojciec Jezusa Chrystusa*, Com 19 (1999); J. NEUMANN, *Idea panowania Boga w świetle Jezusowego orędzia o Królestwie Bożym*, SW 38 (2001); J. ZINK, *Najczęściej mówił o „Królestwie Bożym”*, w: tenże, *Jezus*, Kraków 2004.

⁶⁹ R. RUBINKIEWICZ, *Królestwo Boże w literaturze apokryficznej ST*, RT 38-39 (1991-1992); P.S. ALEXANDER, *The King Messiah in Rabbinic Judaism*, w: *King and Messiah*, ed. J. DAY, jw.

⁷⁰ Zob. *Królestwo Boże w Piśmie Świętym*, red. S. Łach, M. Filipiak, Lublin 1976 (tu szereg artykułów na ten temat od ST po NT); F. SIEG, *Królestwo Boże przybliżyło się*, Warszawskie Studia Teologiczne 10 (1997).

⁷¹ C.H. DODD, *The Parables of the Kingdom*, London ²1946 (dotarłem do tłum. polskiego: C.H. DODD, *Przypowieści o Królestwie*, Warszawa 1981); S.E. JOHNSON, *King Parables in the Synoptic Gospels*, JBL 74 (1955); A. JANKOWSKI, *Królestwo Boże w przypowieściach*, Poznań-Warszawa 1981.

⁷² Zob. np. H. LANGKAMMER, *Przyjdź Królestwo Twoje!*, RT 38/39 (1991/1992); I. GOMÀ CIVIT, „*Venga tu reino*“. *Petición central del Padrenuestro*, RevCatT 23 (1998). Też J. PYTEL, *Adveniat Regnum Tuum. Historia interpretacji prośby*, RTK 11 (1964); K. MARKŁOWSKI, *Przyjdź Królestwo Twoje. Sens eschatologiczny czy historyczny*, RTK 12 (1965).

samej osoby Jezusa. To Jezus jest Królem tego Królestwa, które głosi⁷³. Idea ta stanowi konkretną rzeczywistość historyczną (fizyczną i duchową), w której niepodzielnie króluje Jezus⁷⁴.

Warto tu zwrócić uwagę, że nowotestamentowy termin βασιλεια (basileia – stąd np. „bazylika”), tłumaczony jako „królestwo”, nie jest terminem abstrakcyjnym, lecz konkretnym i równie poprawnie może być tłumaczony jako: **królowanie** (Boga) – co wolą niektórzy bibliści – czy **królewskość** (bycie królem bądź postać króla), a dopiero wtórnie jako funkcję sprawowania władzy i jej zasięg terytorialny⁷⁵. Termin βασιλεια można tłumaczyć statycznie: „królestwo” bądź dynamicznie: „królowanie”. Oba wyrażają aspekt królewskiej władzy Boga.

Królewska godność Chrystusa ujawnia się szczególnie w opisie Jego **sądu, męki i śmierci**⁷⁶. Wydarzenia te poprzedza triumfalny wjazd Jezusa do Jerozolimy, kiedy to, zgodnie

---

⁷³ Zob. komentarze do Ewangelii; też A. JANKOWSKI, *Kerygmat w Kościele apostołskim*, Częstochowa 1989, ss. 32-34 i 116; tenże, *Królestwo Boże w przypowieściach*, jw.

⁷⁴ Zob. G.E. LADD, *Jesus and the Kingdom. The Eschatology of Biblical Realism*, London 1966 (gł. teza na s. 303: dla Jezusa Królestwo Boże jest królewską, dynamiczną władzą Boga, który w osobie Jezusa wkracza w historię, aby przynieść błogosławieństwo czasów mesjańskich i który przyjdzie powtórnie, aby dokonać sądu nad światem); J. LINDBLOM, *The Idea of the Kingdom of God*, ExpT 51 (1939/40); F. GLASSON, *His Appearing and His Kingdom*, London 1953; P. BESKOW, *Rex Glorie. The Kingship of Christ in the Early Church*, Stockholm 1962; R. RUBINKIEWICZ, *Królestwo Syna Człowieczego*, w: *Kościół w świetle Biblii*, red. J. SZLAGA, Lublin 1984; J. MCDERMOTT, *Królestwo Boże w Nowym Testamencie*, Com 6 (1986); F. MICKIEWICZ, *Królestwo Chrystusa – wieczne i powszechne*, Com 17 (1997); M. MIKOŁAJCZAK, *Królewski wyznanie Jezusa przed Sanhedrynem*, CT 70 (2000).

⁷⁵ Zob. np. R. SCHNACKENBURG, *Gottes Herrschaft und Reich. Eine biblisch-theologische Studie*, Freiburg 1963; S. MĘDALA, *Królestwo Boże*, w: *Religia. Encyklopedia PWN*, t. VI, Warszawa 2001; M. MIKOŁAJCZAK, *Problem splotu ideologii mesjańskiej z ideologią królewską w Łk i J*, *Questiones Selectae* 9 (2002) nr 14.

⁷⁶ Zwłaszcza Ewangelia św. Jana (ta najpóźniejsza i najbardziej przemyślana teologicznie) w centrum opisu męki uwypukla królewską godność Jezusa: Jezus jest prawowitym Królem Izraela i jego Sędzią, a został przez ten naród odrzucony i skazany na śmierć: zob. I. DE LA POTTERIE, *Jésus Roi et juge d'après Jo 19,13*, *Bib* 41 (1960); E. BOISMARD, *La royauté du Christ dans le quatrième Evangile*, *Lumière et vie*, 11 (1962); J. RIAUDE, *La gloire et la royauté de Jésus dans la passion selon saint Jean*, *BVC* 56 (1964); A. DAUER, *Die Passionsgeschichte im Johannesevangelium*, München 1972; W.C. PFITZNER, *The Coronation of the King. The Passion in the Gospel of John*, *Concordia Theological Monthly* 4 (1977); F. GRYLEWICZ, *Chrystus Król w Ewangelii św. Jana*, w: *Męka Jezusa Chrystusa*, red. F. Grylewicz, Lublin 1986; A. JANKOWSKI, *Teologiczne aspekty pasji wg św. Jana*, w: tenże, *Rok liturgiczny w świetle Biblii*, Kraków 1993; M. MIKOŁAJCZAK, *Obietnica tronów Jezusa Króla w czasie swojej męki*, *Studia Podlaskie* 13 (1998); J.J. KILGALLEN, *Jesus' First*

z prorocstwem Zachariasza, zostaje ogłoszony Królem (Mt 21,5; Łk 19,38)⁷⁷. Według ewangelistów wydanie Jezusa na śmierć to przełomowe wydarzenie w dziejach Izraela. Naród przygotowywany na przyjęcie Mesjasza przez dwa tysiące lat wielkim Bożym wysiłkiem, a teraz cudownymi znakami czynionymi przez Ojca i Jezusa, potwierdzającymi Jego godność – stawia Mesjasza przed Piłatem, mówiąc: *Jeżeli Go uwolnisz, nie jesteś przyjacielem cezara. Każdy, kto się czyni Królem, sprzeciwia się cesarowi!* (J 19,12) i wreszcie na pytanie Piłata: *Czyż Króla waszego mam ukrzyżować?* odpowiada: *Nie mamy innego Króla nad cezara!* (J 19,15). Ta zaskakująca deklaracja narodu o wysokiej świadomości religijnej i politycznej stanowi całkowite wyparcie się swojej istotowej misji – stanowienia zaczynu Królestwa Boga (Ojca) i Jezusa. Stwierdzenie to tym bardziej zadziwia, gdy wiemy, że jedna z modlitw, którą mieli wznosić Żydzi w tym dniu (święto Paschy) w haggadzie paschalnej, brzmiała: *Od wieków na wieki Ty jesteś Bogiem, a oprócz Ciebie nie mamy innego Króla*⁷⁸. Odrzucając swą misję bycia Królestwem Boga, Izrael sam skazał się na odrzucenie, czego świadkiem jest dwudziestowieczna historia. Odtąd narodem wybranym staje się każdy naród, uznający w Jezusie swego Króla, a w szczególności Kościół jako „miejsce” królowania Boga⁷⁹.

W decydującym momencie sądu Piłat pyta Jezusa: *Czy ty jesteś Królem żydowskim?* Jezus odpowiada: *Tak, jestem Królem. Ja się na to narodziłem i na to przyszedłem na świat, aby dać świadectwo prawdzie. Każdy, kto jest z prawdy, słucha mego głosu* (J 18,33-37). Wyznanie to potwierdzają zgodnie wszystkie Ewangelie.

Piłat, ulegając presji tłumu, skazuje Jezusa na śmierć. Wypisuje tytuł winy, który każe umieścić na krzyżu: **Jezus Nazarejczyk, Król żydowski**. Napis, jak podkreślają Ewangelieści, umieszczony jest w trzech, ówczesnie panujących w świecie językach (hebrajskim, łacińskim

---

Trial. Messiah and Son of God, Bib 80 (1999); S. WITKOWSKI, *Męka Pańska według Ewangelii św. Jana*, Kraków 2001.

⁷⁷ Jest to znany ze ST rytuał intronizacji lub powitania królewskiego; zob. np. E.D. FREED, *The Entry into Jerusalem in the Gospel of John*, JBL 80 (1961); R. SCHNACKENBURG, *Die Messiasfrage im Johannesevangelium*, w: *Neutestamentliche Aufsätze*, Regensburg 1963; R. BARTNICKI, *Mesjański charakter perykopy Marka o wjeździe Jezusa do Jerozolimy*, RT 20 (1973); M. MIKOŁAJCZAK, *Królewskie wkroczenie Jezusa do Jerozolimy (Łk 19,28-44)*, SW 37 (2000).

⁷⁸ *הגדה של פסח* (Hgda sl psh). *Opowiadania o wyjściu Izraelitów z Egiptu na dwa pierwsze wieczory święta pesach*, Wiedeń 1927 (reprint: Warszawa 1991), s. 55.

⁷⁹ Zob. J. KUDASIEWICZ, „*Królestwo Boże będzie wam zabrane, a dane narodowi, który wyda jego owoc*” (Mt 21,43), RT 41 (1994); S. MĘDALA, „*Królestwo Boże będzie wam zabrane*” (Mt 21,43), CT 70 (2000), szczeg. ss. 28n.

i greckim), jest to więc proklamacja królewkości Jezusa ogłoszona „urbi et orbi”, całemu światu.

Jezus zmartwychwstaje. Zwyciężając w ten sposób ostatecznie szatana, *władcę tego świata* (J 12,31), uroczyście ogłasza: *Dana mi jest wszelka władza na niebie i na ziemi* (Mt 28,18). I posyła uczniów do głoszenia Królestwa Bożego w narodach (Mt 28,19), gdyż wie, że królestwo szatana, królestwo ciemności ginie wszędzie tam, gdzie rozbłyśka światłość Królestwa Chrystusa (Mt 12,28).

Chrystus Król głosi Królestwo – apostołowie głoszą Chrystusa Króla⁸⁰. Dzieje Apostolskie i wszystkie niemal Listy apostołskie tętnią radosną świadomością przyjścia Mesjasza-Króla i nastania ery mesjańskiej. Św. Paweł, który całym sercem uwierzył, że zapowiedzianym przez Pisma królewskim potomkiem Dawida jest Jezus, za tę prawdę oddał swoje życie, *głosząc* – jak mówią Dzieje – *innego [niż cesar] Króla – Jezusa* (Dz 17,7; por. też Dz 9,22; 17,3; 26,23). Naucza o duchowym Królestwie Bożym, które ma ogarnąć także wymiar społeczny⁸¹. Głosząc Ewangelię narodom pogańskim, które nie tkwiły w wielowiekowej tradycji mesjańskiej Żydów, a tytuł królewski oznaczał dla nich tyrana, św. Paweł w swych listach preferuje tytuł **Pan** (gr. **Kyrios**) na oznaczenie godności Jezusa (tytuł, który w ówczesnej mentalności językowej mieścił w sobie godność boską i królewską⁸²) oraz tytuł **Chrystus** (379 razy w listach; gr. **Christos**, czyli Mesjasz, Król)⁸³.

Księga Apokalipsy, wreszcie, kładzie szczególny nacisk na ukazanie Jezusa jako Króla – zmartwychwstałego, żyjącego w chwale i królującego wraz z Ojcem⁸⁴. Chwalebny Jezus objawi się w dniach ostatnich (takim, jakim jest obecnie od wniebowstąpienia aż na wieki): jako **KRÓL KRÓLÓW I PAN PANÓW** (Ap 17,14 i 19,16), aby ostatecznie zniszczyć królestwo szatana i zaprowadzić wieczne Królestwo Boże⁸⁵.

---

⁸⁰ Zob. M. MAJEWSKI, *Głosimy Twoją śmierć*, PSJ 134 (2005) nr 3.

⁸¹ E. JÜNGEL, *Paulus und Jesus*, Tübingen 1964 (tu: *Jesus und Gottesherrschaft*, ss. 87-215); K.H. SCHEKLE, *Königsherrschaft Gottes*, BL 15 (1974).

⁸² N.A. DAHL, *Die Messianität Jesu bei Paulus*, Leiden 1953; T.M. DĄBEK, *Jezus Chrystus Królem całego stworzenia*, PSJ 127 (1998) nr 7.

⁸³ J. ŁACH, *Błogosławiony, który przychodzi w imię Pańskie*, Warszawa 1996. Zob. też J. KOZYRA, *Tytuły Chrystusa nazywające Go głównym Władcą i Wodzem w nauczaniu św. Piotra Apostoła*, Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 32 (1999).

⁸⁴ Cała Apokalipsa przeplatana jest obrazem sali tronowej, w której króluje *Zasiadający na tronie* (np. Ap 4-7) wraz z *Jego Pomazańcem* (np. Ap 11-12).

⁸⁵ R. GUTZWILLER, *Herr der Herrscher. Christus in der Geheimen Offenbarung*, Einsiedeln 1951; J. COMBLIN, *Le Christ dans l'Apocalypse*, Paris-Rome 1965; J. PAŚCIAK, *Biblijny obraz Chrystusa Króla. Ze*

Czy w NT jest obecna idea Intronizacji Jezusa? Ojcowie Kościoła i współcześni egzegeci wskazują tu chętnie na kilka szczególnych momentów w życiu Jezusa, mówiąc o Jego Intronizacji: czy to podczas chrztu w wodach Jordanu, kiedy Jezus zostaje namaszczonej (Mesjasz) przez Ojca na Króla i rozpoczyna Swą mesjańską misję; czy w czasie ukrzyżowania i śmierci (częste: Jezus królujący z krzyża, krzyż jako tron Jezusa); czy w momencie zmartwychwstania jako królewskim zatriumfowaniu Jezusa nad szatanem i śmiercią, czy wreszcie we wniebowstąpieniu jako pełnym chwały wkroczeniu do Nieba i zajęcie tronu po prawicy Ojca⁸⁶. Wszystkie te momenty dotyczą jednak Intronizacji Jezusa dokonanej przez Boga (samego Jezusa lub Ojca), a istotą aktu według Rozalii Celakówny ma być dokonanie go przez człowieka, gdyż Bóg nie jest Królem dla siebie samego, lecz dla człowieka, dla stworzenia. To człowiek ma uznać nad sobą Króla – Boga i podporządkować się pod Jego Prawo miłości.

Tym, wobec którego mamy dokonać Intronizacji, tego aktu miłości i wiary, jest nie tyle Bóg w Trójcy, czy Bóg Ojciec, ale właśnie **Jezus**. Jemu Bóg Ojciec *powierzył panowanie, chwałę i władzę królewską, aby służyły Mu wszystkie narody, ludy i języki* (Dn 7,14). Na wołanie psalmisty: *Boże, przekaz Twój sąd Królowi, a Twoją sprawiedliwość Synowi królewskiemu. Niech rządzi sprawiedliwie Twoim ludem, a ubogimi Twymi – według prawa* (Ps 72,1n) Bóg odpowiada Mesjaszowi: *Żądaj ode mnie, a dam ci narody w dziedzictwo, a w posiadane twoje krańce ziemi. Żelazną różgą będziesz nimi rządzić* (Ps 2,8n). I przekazał pełnię swej władzy Jezusowi, *poddał Synowi wszystko* (1 Kor 15,28),

---

szczególnym uwzględnieniem *Apokalipsy*, RBL 25 (1972); J. SZLAGA, *Wizja Królestwa Bożego w Apokalipsie*, w: *Królestwo Boże w Piśmie Świętym*, jw.; A. KIEJZA, *Królestwo i królowanie wg Księgi Apokalipsy*, RT 48 (2001).

Przytoczona dla potrzeb tego artykułu bardziej dostępna bibliografia dobrze uwidacznia fakt, że od czasu prac P. Volza (*Das Neujahrsfest Jahwes*, 1912), S. Mowinckela (*Das Thronbesteigungsfest Jahwäs*, 1922) i H. Schmidta (*Die Thronfahrt Jahves*, 1927) temat królowania Boga w Biblii (zarówno w ST jak i w NT) przez długi okres czasu był absolutnie dominującym tematem w światowej egzegezie i teologii biblijnej. Nie ma chyba w biblistyce „głośniego nazwiska” – znanego biblisty, który nie zająłby się, przynajmniej w jakiejś części, tą tematyką. Przypomnę, że zacytowałem tu tylko część z dzieł w **całości** poświęconych tej problematyce. Fachowa literatura podejmująca temat królowania Boga w swej części jest wiele razy obszerniejsza.

⁸⁶ Np. św. Grzegorz z Nyssy (*Ojcowie żywi*, t. IV, Kraków 1982, ss. 262-264 i 267); A. JANKOWSKI, *Kerygmat*, jw., ss. 10 i 55. Szerzej zob. M. MAJEWSKI, *Jezus – Król chwały*, PSJ 131 (2002) nr 11.

czyniąc Go *dziedzicem wszystkich rzeczy* (Hbr 1,2). *Wszystko rzucił pod stopy Jego* (1 Kor 15,27), o czym zaświadcza sam Jezus: *Ojciec bowiem nie sądzi nikogo, ale cały sąd przekazał Synowi, aby wszyscy oddawali cześć Synowi, tak jak oddają cześć Ojcu. (...) Przekazał Mu władzę wykonywania sądu, ponieważ jest Synem Człowieczym* (tytuł mesjański Jezusa) (J 5,22n.27). **Ojciec swą absolutną królewską władzę przekazał Jezusowi, abyśmy Jemu oddali należną Bogu cześć – poprzez dokonany i nieustannie w życiu pogłębiany akt Intronizacji, będący wypełnieniem istoty Ewangelii.**

A tak o przekazaniu władzy Jezusowi pisze Orygenes w swym sztandarowym dziele *O zasadach*: „Bóg nosi nazwę wszechmogącego i zawsze posiada przedmioty swej mocy, którymi zarządza jak Król albo Władca... Otóż Bóg Ojciec jest wszechmogący, ponieważ posiada władzę nad wszystkim – nad niebem i ziemią oraz nad tym, co się w nich znajduje. Władzę tę jednak sprawuje za pośrednictwem swego Syna, ponieważ «na imię Jezusa zgina się wszelkie kolano istot niebieskich, ziemskich i podziemnych». A jeśli «wzelkie kolano zgina się przed Jezusem», to Jemu niewątpliwie wszystko podlega, On nad wszystkim sprawuje władzę i za Jego pośrednictwem wszystko podlega Ojcu”.

Jak wspomnieliśmy we wstępie, Pismo Święte ukazuje dzieje walki o panowanie Miłości Boga nad człowiekiem i światem. Przeciwno prawowitej władzy królewskiej Boga występują ludzie: Izraelici rzekli do Samuela: *Daj nam króla, aby nami rządził. (...) A Jahwe rzekł do Samuela: „Wysłuchaj głosu ludu we wszystkim, co mówią do ciebie, bo nie ciebie odrzucają, lecz Mnie odrzucają jako Króla nad sobą”* (1 Sm 8,6n; por. 1 Sm 12,12); występują całe narody: *Dlaczego narody się buntują, czemu ludy knują daremne zamysły? Królowie ziemi powstają i władcy spiskują wraz z nimi przeciw Jahwe i przeciw Jego Mesjaszowi* (Ps 2,1n); a przede wszystkim występuje szatan, który pragnie przejąć władzę nad ludźmi i światem. Mówi Lucyfer: *Wstąpię na niebiosa; powyżej gwiazd Bożych postawię mój tron* (Iz 14,13); *Ja jestem Bogiem, ja zasiadam na boskiej stolicy* (Ez 28,2). Naśladując Boga Króla, szatan także zakłada swoje, oparte na nienawiści i strachu, królestwo (o czym mówi Jezus: Mt 12,24-28; Mk 3,22-24; Łk 11,15-20; też Ap 16,10), ustawia na ziemi swój tron (Ap 2,13; 13,2; 16,10) i każe nazywać siebie królem (Ap 9,11). Do królestwa szatana należą ludzie i narody, które nie uznają panowania Bożego nad sobą i odrzucają Boże prawo. Stają

się oni sługami królestwa ciemności (Ap 17,17), królestwa śmierci (Rz 5,17.21)⁸⁷. ***Ci będą walczyć z Barankiem, a Baranek ich zwycięży, bo Panem jest panów i Królem królów – a także ci, co z Nim są: powołani, wybrani i wierni*** (Ap 17,14; por. Ap 19,11-21).

Kluczowa dla Objawiania biblijnego idea królewskiej godności Boga w stosunku do stworzenia została tu ukazana bardzo skrótowo, na wybranych głównych przykładach. Osobista lektura Pisma Świętego na pewno wypełni i pogłębi ten obraz.

Wykaz skrótów bibliograficznych

ACr	Analecta Cracoviensia
Bib	Biblica
BL	Bibel und Leben
BVC	Bible et vie chrétienne
BWANT	Beiträge zur Wissenschaft vom Alten und Neuen Testament
BZ	Biblische Zeitschrift
CBQ	Catholic Biblical Quarterly
Com	Communio
CT	Collectanea Theologica
EstBíb	Estudios Bíblicos
EThL	Ephemerides Theologicae Lovanienses
ExpT	The Expository Times
HUCA	Hebrew Union College Annual

---

⁸⁷ Zob. np. B. RIGAUX, *L'Antéchrist et l'opposition au royaume messianique dans l'AT et le NT*, Louvain 1932; H. KRAUSE, *Das Reich Satans*, Bib 58 (1977); A. FEUILLET, *La règne de la mort et le règne de la vie* (Rom 5,12-21), RB 77 (1970).

HW	Horyzonty Wiary
IEJ	Israel Exploration Journal
JBL	Journal of Biblical Literature
JJS	The Journal of Jewish Studies
JTS	The Journal of Theological Studies
NTS	New Testament Studies
PSJ	Posłaniec Serca Jezusowego
RB	Revue Biblique
RBL	Ruch Biblijny i Liturgiczny
RivBib	Rivista Biblica (Italiana)
RBib	Revista Bíblica (Buenos Aires)
RT	Roczniki Teologiczne
RTK	Roczniki Teologiczno-Kanoniczne
ST	Studia Teologiczne
SBT	Studies in Biblical Theology
THAT	Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament, t. I-II, red. E. Jeni, C. Westermann, München 1971, ⁵ 1994.
ThLZ	Theologische Literaturzeitung
ThZ	Theologische Zeitschrift
VD	Verbum Domini
VT	Vetus Testamentum
VTS	Vetus Testamentum Supplement
ZAW	Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft
ZN KUL	Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
ZThK	Zeitschrift für Theologie und Kirche